

**Sytuacja na śląskim rynku pracy w aspekcie
społeczno-gospodarczym w perspektywie 2021 roku
w opiniach przedsiębiorców - badanie sondażowe**

Katowice, grudzień 2020 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
Rozdział I – Metodologia badania.....	4
1.1. Cele i problematyka badania.....	4
1.2. Metody i techniki badania.....	4
1.3. Dobór próby badawczej	5
1.4. Przebieg i realizacja badania	7
Rozdział II – Prezentacja danych statystycznych, analiza wyników badania GUS „Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim” - w 2020 roku.....	11
2.1. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w Polsce.....	11
2.2. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w województwie śląskim	15
2.3. Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę w województwie śląskim	19
2.4. Podsumowanie	23
Rozdział III – Prezentacja, analiza i interpretacja wyników badania ilościowego.....	25
3.1. Charakterystyka próby badawczej.....	25
3.2. Skutki pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w województwie śląskim w perspektywie 2021 r. w opiniach pracodawców	27
3.3. Sytuacja ekonomiczna badanych przedsiębiorstw w województwie śląskim w perspektywie 2021 r.	28
3.4. Działania podejmowane przez przedsiębiorstwa w województwie śląskim dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy w 2020 r. i w perspektywie 2021 r.	32
3.5. Prognozowana sytuacja zatrudnieniowa w badanych przedsiębiorstwach w województwie śląskim w perspektywie 2021 r.	36
3.6. Korzystanie badanych przedsiębiorstw w województwie śląskim ze wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej.....	45
Wnioski z analizy badania sondażowego.....	48
Bibliografia	50
Spis wykresów.....	51
Spis tabel	53

Wstęp

Niniejszy raport dostarcza aktualnych informacji na temat sytuacji na śląskim rynku pracy w aspekcie społeczno-gospodarczym w perspektywie 2021 roku. Wyodrębniono w nim trzy rozdziały.

W rozdziale pierwszym – metodologicznym zawarto cele, problematykę, metody i techniki badania a także zaprezentowano dobór i rozkład próby badawczej oraz opisano sposób realizacji badania.

W rozdziale drugim zaprezentowano dane statystyczne, których źródłem było badanie realizowane przez Główny Urząd Statystyczny pt. „Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim”. W tej części opracowania można zapoznać się ze wskaźnikiem ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w skali kraju i województwa śląskiego oraz z potencjalnym wpływem pandemii COVID-19 na koniunkturę w województwie śląskim.

Rozdział trzeci zawiera najważniejsze wyniki badania sondażowego zrealizowanego wśród przedstawicieli podmiotów gospodarczych, których siedziba znajduje się w województwie śląskim. Opracowane wyniki badania dotyczą między innymi opinii przedsiębiorców na temat skutków pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w województwie śląskim oraz działań podejmowanych przez przedsiębiorców na rzecz utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy w 2020 r. i w perspektywie 2021 r. W rozdziale omówiono również prognozowaną sytuację zatrudnieniową w badanych podmiotach gospodarczych oraz korzystanie przez przedsiębiorstwa ze wsparcia w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej.

Wnioski z przeprowadzonej analizy badawczej stanowią podsumowanie i zarazem zakończenie raportu.

Raport został przygotowany przez firmę Biostat sp. z o.o. z siedzibą w Rybniku na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach.

Rozdział I – Metodologia badania

1.1. Cele i problematyka badania

Cele w przyjętym badaniu mają charakter opisowy¹ i zostały zdefiniowane „(...) w różnych etapach fazy koncepcyjnej badania, w tym w trakcie eksplikacji problemu badawczego i operacjonalizacji badań”². Warunkiem „(...) postępowania badawczego jest dokładne sformułowanie problemu i na tej podstawie określenie celu badań w korespondencji z pytaniami badawczymi (...)”³. „Problemy i pytania badawcze (...) są wówczas swoistym uszczegółowieniem celu badań”⁴.

Na etapie konceptualizacji projektu badawczego nakreślono dwa jego cele główne:

- I. Diagnoza śląskiego rynku pracy w aspekcie koniunktury gospodarczej w opiniach przedsiębiorców;
- II. Diagnoza śląskiego rynku pracy w aspekcie zatrudnienia – prognoza na 2021 r. w opiniach przedsiębiorców.

Cele główne badania skonkretyzowano w pytaniach badawczych:

1. Jak pracodawcy oceniają koniunkturę gospodarczą? (badanie GUS)
2. Jakie będą skutki dla funkcjonowania przedsiębiorstw w związku z pandemią koronawirusa w perspektywie 2021 r. w opiniach respondentów?
3. Jak przedsiębiorcy oceniają pod względem ekonomicznym sytuację w swoich firmach w perspektywie 2021 r.?
 - a. Jaka będzie sytuacja przedsiębiorstwa pod względem poziomu inwestycji?
 - b. Jaka będzie sytuacja przedsiębiorstwa pod względem popytu na produkty/usługi firmy?
 - c. Jaka będzie sytuacja przedsiębiorstwa pod względem płynności finansowej?
4. Czy przedsiębiorcy korzystali ze wsparcia w ramach Tarczy Antykrzysowej?
 - a. Czy otrzymane wsparcie przyczyni się do utrzymania firmy na rynku w 2021 r. w opinii przedsiębiorców?
5. Jakie działania zamierzają podjąć przedsiębiorcy w 2021 r. dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy?
6. Jaka będzie sytuacja zatrudnieniowa w przedsiębiorstwie ze względu na zawód/ stanowisko pracy w perspektywie 2021 r.?

1.2. Metody i techniki badania

Dobór właściwej metody badawczej determinowany jest celem i problematyką badania, dlatego założono wykorzystanie metod zbierania danych ze źródeł pierwotnych i wtórnych. Do pozyskania danych ilościowych ze źródeł pierwotnych wybrano metodę sondażową wraz z techniką CATI (telefoniczny wywiad kwestionariuszowy wspomagany komputerowo CATI – ang. Computer-Assisted Telephone Interview), a do opracowania danych ze źródeł wtórnych technikę analizy danych zastanych.

¹ Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, Warszawa 2004, s. 112

² Nowosielski S., *Cele w badaniach naukowych z zakresu zarządzania. Aspekty metodologiczne*. „PRACE NAUKOWE Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Sieci międzyorganizacyjne, procesy i projekty w erze paradoksów”. Nr 421, Wrocław, 2016, s. 474

³ Tamże, s.474

⁴ Tamże, s. 474 za M. Łobocki, *Metody badań pedagogicznych*, Warszawa, 1984, s. 23

1.3. Dobór próby badawczej

W ramach badania ilościowego założono realizację wywiadów kwestionariuszowych techniką CATI wśród przedsiębiorców zgodnie z warstwowo-losowym doбором próby według sekcji PKD i wielkości przedsiębiorstwa z uwzględnieniem podziału na subregiony.

Próbą badawczą objęto 15 095 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w województwie śląskim (tj. 3,1% z 483 489 ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na koniec I kwartału 2020 r. – dane GUS) przy poziomie ufności próby 95% i wielkości frakcji 0,5 oraz błędzie maksymalnym na poziomie 1%. Rozkład próby badawczej według sekcji PKD, sektorów gospodarczych w podziale na subregiony województwa śląskiego przedstawiono w tabeli 1, a rozkład próby badawczej według wielkości firmy w podziale na subregiony województwa śląskiego w tabeli 2.

Tabela 1. Rozkład próby badawczej według sekcji PKD, sektorów gospodarczych w podziale na subregiony województwa śląskiego

Wyszczególnienie		Stan na koniec I kwartału 2020 r.											
		ogółem		próba badawcza									
				próba badawcza ogółem		Subregion Północny		Subregion Południowy		Subregion Zachodni		Subregion Centralny	
		w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %
Województwo śląskie		483 489	100,0	15 095	100,0	1661	11,2	2566	16,6	1660	10,7	9208	61,5
sektor rolniczy	Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo łowiectwo i rybactwo	4 929	1,0	148	1,0	16	-	26	-	12	-	94	-
	Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	566	0,1	100	0,7	3	-	5	-	12	-	80	-
sektor przemysłowy	Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	44 829	9,3	1399	9,3	154	-	238	-	153	-	854	-
	Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	671	0,1	29	0,2	3	-	6	-	4	-	16	-
	Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1 782	0,4	59	0,4	8	-	10	-	7	-	34	-
	Sekcja F Budownictwo	57 904	12,0	1804	12,0	199	-	307	-	198	-	1100	-
sektor usług rynkowych	Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	116 012	24,0	3579	23,7	399	-	615	-	395	-	2170	-

Wyszczególnienie		Stan na koniec I kwartału 2020 r.											
		ogółem		próba badawcza									
				próba badawcza ogółem		Subregion Północny		Subregion Południowy		Subregion Zachodni		Subregion Centralny	
		w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %	w liczbach	w %
	Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	29 952	6,2	935	6,2	103	-	159	-	103	-	570	-
	Sekcja I	14 638	3,0	458	3,0	51	-	78	-	50	-	279	-
	Sekcja J Informacja i komunikacja	17 496	3,6	546	3,6	60	-	93	-	60	-	333	-
	Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14 135	2,9	443	2,9	50	-	75	-	49	-	269	-
	Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	29 049	6,0	907	6,0	100	-	154	-	100	-	553	-
sektor usług nierynkowych	Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	48 210	10,0	1505	10,0	166	-	256	-	165	-	918	-
	Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14 645	3,0	457	3,0	50	-	78	-	50	-	279	-
	Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	1 781	0,4	68	0,5	7	-	11	-	10	-	40	-
	Sekcja P Edukacja	17 160	3,5	536	3,5	59	-	91	-	59	-	327	-
	Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	27 999	5,8	874	5,8	96	-	149	-	96	-	533	-
	Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8 977	1,9	284	1,9	31	-	51	-	31	-	171	-
	Sekcje S i T Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	30 853	6,4	964	6,4	106	-	164	-	106	-	588	-
	Sekcja U Organizacje i zespoły eksterytorialne	9	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabela 2. Rozkład próby badawczej według wielkości firmy w podziale na subregiony województwa śląskiego

Wyszczególnienie	ogółem		próba badawcza ogółem											
	w liczbach	w %	ogółem	w %	0 - 9	w %	10 - 49	w %	50 - 249	w %	250 - 999	w %	1000 i więcej	w %
ŚLĄSKIE	483 489	100,0	15 095	100,0%	7 115	47,1	5 987	39,7	1 722	11,4	232	1,5	39	0,3
Subregion Północny	53 997	11,2	1 661	100,0%	783	-	659	-	189	-	26	-	4	-
Subregion Południowy	80 256	16,6	2 566	100,0%	1 209	-	1 018	-	293	-	39	-	7	-
Subregion Zachodni	51 937	10,7	1 660	100,0%	783	-	658	-	189	-	26	-	4	-
Subregion Centralny	297 299	61,5	9 208	100,0%	4 340		3 652		1 050		142		24	

1.4. Przebieg i realizacja badania

Realizacja badania przebiegała zgodnie z celami głównymi oraz problematyką nakreśloną przez Zamawiającego badanie – Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Badanie przebiegało w dwóch etapach jednocześnie. Zgodnie z problematyką badawczą dotyczącą oceny koniunktury gospodarczej dokonano analizy danych zastanych Głównego Urzędu Statystycznego przedstawionych w opracowaniu „Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim”⁵ – badanie wtórne. Następny etap realizowano w oparciu o kolejne pytania badawcze postawione w fazie koncepcyjnej procesu badawczego – badanie pierwotne (ilościowe).

W badaniu pierwotnym (sondażowe badanie ilościowe) w stosunku do założonej próby badawczej, wzięło udział 14 085 podmiotów gospodarczych, których siedziba znajduje się w województwie śląskim tj. 2,9% z 483 489 ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na koniec I kwartału 2020 r. – dane GUS przy poziomie ufności próby 95% i wielkości frakcji 0,5 oraz błędzie maksymalnym na poziomie 1%.

Rozkład próby kontrolowano ze względu na sekcje PKD, sektory gospodarki (rolniczy, przemysłowy, usługi rynkowe, usługi nierynkowe), subregiony (północny, południowy, zachodni, centralny) oraz wielkość przedsiębiorstwa (0-9 pracowników, 10-49 pracowników, 50-249 pracowników, 250-999 pracowników, 1000 i więcej pracowników).

Badanie ilościowe rozpoczęto w trakcie pandemii koronawirusa (październik – listopad 2020 roku) stąd Wykonawca w trakcie jego realizacji napotykał szereg problemów związanych ze zmieniającą się sytuacją gospodarczą. Najpoważniejszym utrudnieniem w realizacji badania okazał się lockdown, który w trakcie realizacji badania objął m.in. podmioty, których działalność skoncentrowana jest na: kulturze, rozrywce i rekreacji, edukacji, zakwaterowaniu i handlu detalicznym. Dostęp do reprezentantów wskazanych podmiotów gospodarczych był utrudniony ze względu na zamknięcie ich siedzib i zawieszenie działalności lub przejście potencjalnych informatorów na tryb pracy zdalnej. Potencjalni respondenci stali się zatem niedostępni dla badaczy pod firmowymi numerami telefonów, a przekierowanie rozmowy do

⁵ Wykorzystano opracowania dla miesięcy od kwietnia do grudnia 2020 r.

osób posiadających wiedzę w przedmiocie badania stało się niemożliwe ze względu na fizyczną niedostępność tych osób w siedzibach firm.

Te okoliczności skutkowały nieuzyskaniem wymaganej przez Zamawiającego liczby kwestionariuszy wywiadu. Początkowo zakładano realizację 15 095 kwestionariuszy wywiadu, ostatecznie uzyskując 14 085 wywiadów, a zatem liczbę o 1010 niższą od zakładanej. Zmniejszona liczba zrealizowanych kwestionariuszy wywiadu była naturalną konsekwencją response rate niższego niż zakładany, bowiem w trakcie zamykania kolejnych przedsiębiorstw, potencjalni informatorzy przestawali być dostępni dla badaczy.

Ostatecznie uzyskano następującą strukturę zrealizowanych wywiadów. Ogółem minimalnej założonej próby badawczej nie udało się uzyskać w ramach sekcji: górnictwo i wydobywanie, budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, transport i gospodarka magazynowa, działalności związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, informacja i komunikacja, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (zob. tabela 3).

Tabela 3. Struktura zrealizowanej próby – według sekcji PKD i subregionu

Sekcja PKD 2007	Liczba zrealizowanych wywiadów ogółem	% założonej próby badawczej ogółem	Subregion północny % założonej próby badawczej	Subregion centralny % założonej próby badawczej	Subregion zachodni % założonej próby badawczej	Subregion południowy % założonej próby badawczej
Ogółem województwo śląskie	14085	93,3%	90,9%	94,5%	95,1%	89,4%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	159	107,4%	137,5%	97,9%	166,7%	96,2%
Górnictwo i wydobywanie	60	60,0%	200,0%	50,0%	58,3%	140,0%
Przetwórstwo przemysłowe	1404	100,4%	120,8%	100,0%	90,2%	95,0%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	37	127,6%	100,0%	137,5%	175,0%	83,3%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	60	101,7%	62,5%	97,1%	157,1%	110,0%
Budownictwo	1709	94,7%	80,4%	98,9%	98,0%	87,0%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2904	81,1%	79,4%	80,3%	94,7%	76,6%
Transport i gospodarka magazynowa	911	97,4%	92,2%	98,6%	92,2%	100,0%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	443	96,7%	88,2%	97,1%	92,0%	103,8%
Informacja i komunikacja	527	96,5%	68,3%	106,9%	73,3%	92,5%

Sekcja PKD 2007	Liczba zrealizowanych wywiadów ogółem	% założonej próby badawczej ogółem	Subregion północny % założonej próby badawczej	Subregion centralny % założonej próby badawczej	Subregion zachodni % założonej próby badawczej	Subregion południowy % założonej próby badawczej
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	397	89,6%	92,0%	99,3%	95,9%	49,3%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	842	92,8%	80,0%	98,7%	73,0%	92,9%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1468	97,5%	94,6%	96,1%	112,1%	95,3%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	463	101,3%	110,0%	102,9%	88,0%	98,7%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	83	122,1%	71,4%	130,0%	150,0%	100,0%
Edukacja	510	95,1%	84,7%	98,8%	84,7%	95,6%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	762	87,2%	81,3%	89,5%	81,3%	86,6%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	263	92,6%	90,3%	92,4%	96,8%	92,2%
Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1083	112,3%	123,6%	110,9%	113,2%	109,8%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

W rozróżnieniu na poszczególne przedziały dotyczące wielkości zatrudnienia przedsiębiorstw zrealizowano: 94,7% próby założonej dla mikroprzedsiębiorstw, 93,7% próby założonej dla małych przedsiębiorstw, 89,4% próby założonej dla średnich przedsiębiorstw oraz 72,0% próby założonej dla dużych przedsiębiorstw (zob. tabela 4).

Tabela 4. Struktura zrealizowanej próby – według wielkości zatrudnienia i subregionu

Wielkość podmiotu	Liczba zrealizowanych wywiadów ogółem	% założonej próby badawczej ogółem	Subregion północny % założonej próby badawczej	Subregion centralny % założonej próby badawczej	Subregion zachodni % założonej próby badawczej	Subregion południowy % założonej próby badawczej
Ogółem województwo śląskie	14085	93,3%	90,9%	94,5%	95,1%	89,4%
do 9 pracowników	6741	94,7%	95,4%	94,8%	96,9%	92,7%
10 – 49 pracowników	5609	93,7%	89,1%	95,8%	94,5%	88,7%

50 – 249 pracowników	1540	89,4%	81,0%	92,7%	91,0%	82,6%
250 i więcej pracowników	195	72,0%	76,7%	72,3%	83,3%	58,7%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Sondażowe badanie ilościowe zrealizowano na podstawie kwestionariusza opracowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach z uwzględnieniem uwag Wykonawcy badania. Kwestionariusz wywiadu w swojej zasadniczej części składał się z 11 pytań, w większości zamkniętych oraz dodatkowo z 4 pytań metryczkowych. Czas realizacji pojedynczego wywiadu wynosił ok. 5-7 minut.

Badanie ilościowe zrealizowano z wykorzystaniem techniki telefonicznego wywiadu kwestionariuszowego wspomaganego komputerowo CATI (ang. Computer-Assisted Telephone Interview). Ankieterzy posługując się telefonem, zadawali pytania z kwestionariusza wywiadu i zarazem wprowadzali otrzymane odpowiedzi przy pomocy specjalistycznego oprogramowania komputerowego. Na bieżąco kontrolowane były postępy badania oraz sprawdzana praca ankieterów. W uzasadnionych przypadkach i na prośbę potencjalnych uczestników badania, badanie prowadzono także techniką internetowego wywiadu kwestionariuszowego wspomaganego komputerowo CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview). Jest to popularyzująca się technika badań ilościowych, w której pytania kwestionariuszowe pobierane są ze strony internetowej organizatora badania i przekazywane za pośrednictwem sieci do dowolnego punktu, w którym znajduje się respondent wraz z komputerem podłączonym do Internetu. Oprogramowanie komputerowe obsługujące internetowe narzędzie badawcze dba o zachowanie właściwej kolejności pytań przesyłanych respondentowi oraz weryfikuje poprawność logiczną wprowadzanych odpowiedzi.

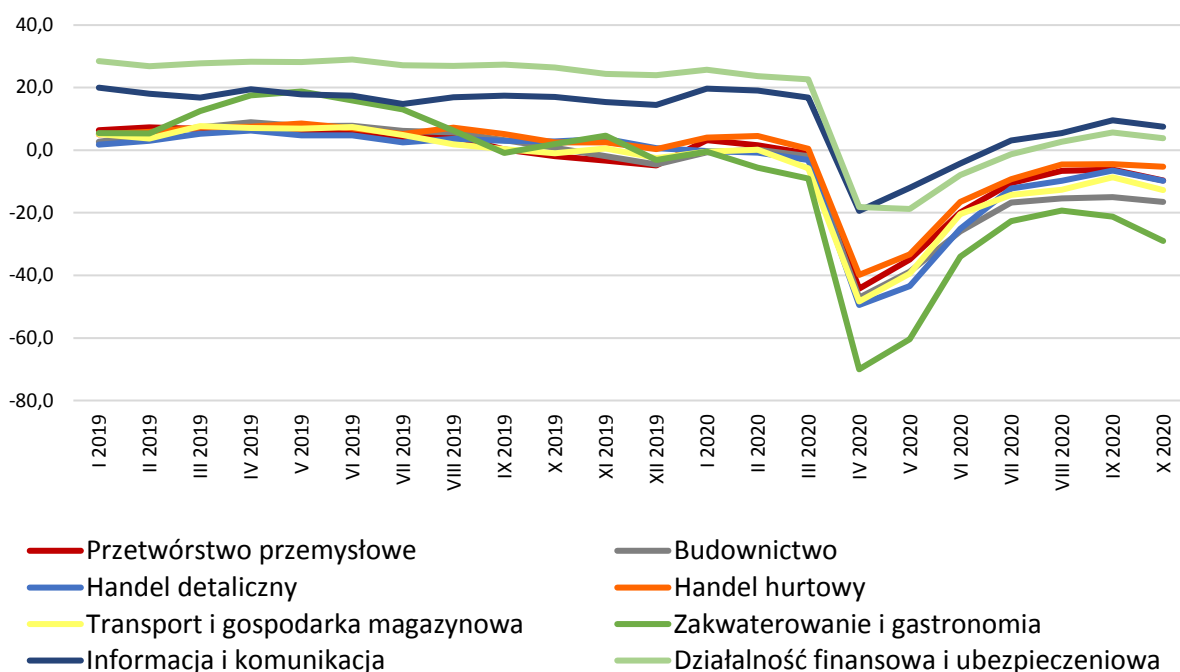
Rozdział II – Prezentacja danych statystycznych, analiza wyników badania GUS „Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim” - w 2020 roku

2.1. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w Polsce

Wyniki badań koniunktury gospodarczej obrazują stan gospodarki, a także zachodzące w niej zmiany, w szczególności w zakresie popytu, podaży, poziomu zatrudnienia, czy też inwestycji. Badania koniunktury gospodarczej realizowane są przez Główny Urząd Statystyczny i polegają na systematycznym zbieraniu opinii przedsiębiorców na temat bieżącej i przyszłej sytuacji przedsiębiorstw w zakresie m.in. portfela zamówień, produkcji, sytuacji finansowej, zatrudnienia, cen, działalności inwestycyjnej oraz napotykanych barier. Prowadzone pomiary pozwalają na określenie podstawowych wskaźników, w tym ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej, przyjmującego wartości od -100 do +100. Wartości utrzymujące się poniżej zera wskazują na gorszą koniunkturę, a powyżej zera – na jej poprawę.

Stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 ogłoszony w marcu 2020 r. zdecydowanie wpłynął na funkcjonowanie gospodarki polskiej, podobnie jak światowej. Wprowadzone ograniczenia, a nawet zakazy prowadzenia wielu rodzajów działalności gospodarczych, niewątpliwie rzutowały na odnotowywane wskaźniki koniunktury gospodarczej (zob. wykres 1).

Wykres 1. Wskaźnik ogólny klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) w Polsce według obszarów działalności gospodarczej (dane styczeń 2019 r. – październik 2020 r.)

Źródło danych: GUS „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2019 (styczeń – grudzień 2019), 2000 - 2020 (styczeń – październik 2020)”

Pierwsze dane ze stycznia 2020 r. dotyczące kształtowania się wskaźników koniunktury gospodarczej wskazywały na przewagę udziału przedsiębiorców deklarujących polepszenie się koniunktury ich działalności w stosunku do grudnia ubiegłego roku. Przewaga ta najbardziej dostrzegalna była wśród podmiotów w sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w styczniu 2020 r. wyniósł plus 25,7, a poprawę koniunktury odnotowywało 29,7% badanych firm⁶. W styczniu 2020 r. optymistyczne nastroje przedsiębiorców obserwowane były także w grupie podmiotów zajmujących się handlem hurtowym oraz przetwórstwem przemysłowym. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w obszarze handlu hurtowego przyjął wartość równą plus 4,0, poprawę koniunktury sygnalizowało 15,6% przedsiębiorców. Z kolei w przetwórstwie przemysłowym wyniósł plus 3,2, a poprawę koniunktury deklarowało 17,3% przedsiębiorców⁷. Relatywnie najrzadziej optymistyczne opinie wyrażali przedsiębiorcy prowadzący działalność związaną z budownictwem – poprawę koniunktury sygnalizowało 13,7% firm,⁸ a wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury wyniósł minus 0,7 (zob. tabela 1).

Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą był obserwowany już pod koniec pierwszego kwartału 2020 r. Jednakże istotne zmiany dostrzegalne były z początkiem drugiego kwartału 2020 r., tj. w kwietniu 2020 r. Drastyczny spadek wartości wskaźników ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej odnotowano we wszystkich sektorach polskiej gospodarki, na poziomie nienotowanym dotychczas w 20-letnim okresie prowadzenia badań koniunktury gospodarczej. Wysokie spadki rejestrowane były w przypadku ocen bieżącej sytuacji, jednakże zdecydowanie głębsze dotyczyły oczekiwań formułowanych na najbliższe trzy miesiące. Takie dane oznaczały, że odsetek przedsiębiorców będących zdania, iż sytuacja gospodarcza ich podmiotów w najbliższych trzech miesiącach ulegnie pogorszeniu znacznie przeważał nad odsetkiem przedsiębiorców oczekujących jej polepszenia, czy też stabilizacji.

W kwietniu 2020 r. pesymistyczne opinie najczęściej wyrażane były przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej wyniósł minus 70,0 (kwiecień 2019 r. – plus 18,7), co oznaczało, że pogorszenie koniunktury zaobserwowało 75,7% badanych firm tej sekcji. Jedynie niespełna 6% badanych podmiotów (5,7%) wyraziło optymistyczną opinię w tym zakresie⁹. Główną barierą działalności gospodarczej była niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej. Znaczenie tej bariery istotnie wzrosło w skali roku - w kwietniu 2020 r., 65,0% badanych przedstawicieli firm z sekcji „Zakwaterowanie i gastronomia” wskazało tę trudność podczas gdy przed rokiem odsetek ten wynosił 20,5%¹⁰. Najmniejszy spadek wartości wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej zaobserwowano natomiast w przypadku firm z sekcji „Informacja i komunikacja” – w kwietniu 2020 r. wyniósł minus 19,4. Jednakże warto podkreślić, iż w analogicznym okresie poprzedniego roku kształtował się on na poziomie plus 19,5 (zob. tabela 1).

⁶ GUS, "Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (styczeń 2020)", styczeń 2020 r., Warszawa, s. 30

⁷ Tamże, s. 9

⁸ Tamże, s. 12

⁹ GUS, "Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (kwiecień 2020)", kwiecień 2020 r., Warszawa, s. 26

¹⁰ Tamże, s.27

Kolejne wyniki badania realizowanego w cyklach miesięcznych wskazywały na stopniową poprawę nastrojów przedstawicieli firm, prowadzących działalność w analizowanych sektorach gospodarki. W lipcu wyniki pomiarów wskazywały na poprawę koniunktury, przy czym jedynie w sekcji „Informacja i komunikacja” wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej był na poziomie powyżej zera, tj. plus 3,1. Korzystną zmianę koniunktury zauważyło 17,7% badanych przedsiębiorców prowadzących działalność w tej sekcji, a jej pogorszenie – 14,6%¹¹.

Wyniki badania koniunktury w lipcu, nadal wskazywały na relatywnie najgorszą sytuację w sektorze związanym z zakwaterowaniem i gastronomią (wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej minus 22,7). Co trzeci przedstawiciel podmiotów tego sektora (37,5%) odczuwał pogorszenie koniunktury, a poprawę zaledwie 14,8%¹² (zob. tabela 5).

Koniunktura gospodarcza w następnych miesiącach 2020 r. w ujęciu ogólnopolskim utrzymywała się na zbliżonym poziomie, zachowując trend stopniowej poprawy nastrojów przedsiębiorców względem prowadzonej działalności gospodarczej. Przykładowo wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w sektorze „Informacja i komunikacja” we wrześniu 2020 r. kształtował się na poziomie plus 9,5. Poprawę koniunktury gospodarczej odczuwało 20,3% firm z tego sektora, przy udziale podmiotów z przeciwną opinią wynoszącym 10,8%¹³. Pesymistyczne opinie znacznie częściej deklarowali natomiast przedstawiciele podmiotów zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią. W tej sekcji polskiej gospodarki, wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej pod koniec trzeciego kwartału 2020 r. (wrzesień 2020 r.) wyniósł minus 21,2. Poprawę koniunktury odnotowało 9,9% badanych firm, a jej pogorszenie – 31,2%¹⁴ (zob. tabela 5).

Dane z początku ostatniego kwartału 2020 r., tj. października b.r. wskazują na kolejne pogorszenie się ocen koniunktury gospodarczej. We wszystkich analizowanych branżach gospodarki odnotowano spadek wartości wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w porównaniu z poprzednim miesiącem. Regresja odnotowywana była także w odniesieniu do analogicznego okresu sprzed roku. W branży „Informacja i komunikacja” wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w październiku 2020 r. spadł do poziomu plus 7,5, tym samym była to jedyna branża, w której wskaźnik utrzymał się na poziomie powyżej zera. Spadek wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej można powiązać z wprowadzonymi kolejnymi obostrzeniami w funkcjonowaniu społeczno-gospodarczym związanymi z przyrostem liczby zachorowań na COVID-19 (zob. tabela 5).

¹¹ GUS, "Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (lipiec 2020)", lipiec 2020 r., Warszawa, s. 35

¹² Tamże, s. 26

¹³ GUS, "Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (wrzesień 2020)", wrzesień 2020 r., Warszawa, s. 35

¹⁴ Tamże, s.26

Tabela 5. Wskaźnik ogólny klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) w Polsce według obszarów działalności gospodarczej (dane od stycznia do października w latach 2019 – 2020)

Wyszczególnienie	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Przetwórstwo przemysłowe										
2020 r.	3,2	1,6	-1,1	-44,2	-34,9	-19,9	-10,5	-6,6	-6,2	-9,7
2019 r.	6,4	7,3	6,8	8,0	6,2	5,2	4,1	4,3	0,2	-1,9
Budownictwo										
2020 r.	-0,7	0,1	-1,9	-47,1	-38,8	-25,9	-16,7	-15,4	-15,0	-16,5
2019 r.	2,7	4,9	7,3	8,9	7,7	7,8	6,2	5,6	3,2	0,7
Handel detaliczny										
2020 r.	-0,3	-0,8	-3,1	-49,5	-43,4	-25,1	-12,2	-9,8	-6,5	-9,8
2019 r.	1,8	3,0	5,2	6,3	4,7	4,7	2,5	3,6	3,0	2,8
Handel hurtowy										
2020 r.	4,0	4,5	0,4	-39,8	-33,3	-16,5	-9,3	-4,6	-4,5	-5,3
2019 r.	5,0	5,9	7,3	7,5	8,5	7,0	5,1	7,2	5,1	2,5
Transport i gospodarka magazynowa										
2020 r.	-0,5	0,1	-5,8	-48,3	-39,4	-20,4	-14,3	-12,7	-8,7	-12,8
2019 r.	5,1	3,7	7,7	7,1	6,9	7,4	4,8	1,9	0,3	-1,0
Zakwaterowanie i gastronomia										
2020 r.	-0,5	-5,6	-9,1	-70,0	-60,4	-34,0	-22,7	-19,3	-21,2	-29,0
2019 r.	5,4	5,3	12,5	17,5	18,7	15,9	13,0	6,3	-0,9	2,0
Informacje i komunikacja										
2020 r.	19,7	19,0	16,8	-19,4	-12,0	-4,3	3,1	5,4	9,5	7,5
2019 r.	20,0	18,0	16,8	19,5	17,8	17,4	14,8	16,9	17,4	17,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa										
2020 r.	25,7	23,6	22,6	-18,2	-18,8	-7,9	-1,3	2,7	5,6	3,8
2019 r.	28,4	26,8	27,7	28,2	28,1	29	27,1	26,9	27,3	26,4

Źródło danych: GUS „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2019 (styczeń – październik 2019), 2000 - 2020 (styczeń – październik 2020)”

Perspektywy kształtowania się koniunktury gospodarczej w ostatnich miesiącach 2020 r. wskazują, iż prawdopodobnie koniunktura gospodarcza będzie miała tendencję spadkową. Odpowiedzi przedsiębiorców w ramach październikowego badania na zadane im pytanie „Jak zmieni się ogólna sytuacja gospodarcza w najbliższych 3 miesiącach?” pokazują, iż wzrasta przewaga przedsiębiorców spodziewających się pogorszenia sytuacji. Najbardziej pesymistycznym nastawieniem charakteryzowali się przedstawiciele branży „Zakwaterowanie i gastronomia”. A mianowicie 42,3% badanych przedsiębiorców tej branży przyznało, iż w ciągu najbliższych 3 miesięcy spodziewa się pogorszenia ogólnej sytuacji gospodarczej w ich firmach (zob. tabela 6).

Tabela 6. Ogólna sytuacja gospodarcza w Polsce na najbliższe trzy miesiące według obszarów działalności gospodarczej w ocenie przedsiębiorców (październik 2019 r., wrzesień, październik 2020 r.) (dane w %)

Perspektywa na najbliższe 3 miesiące	X 2019 r.	IX 2020 r.	X 2020 r.
Przetwórstwo przemysłowe			
Pogorszenie sytuacji	15,8%	19,9%	25,1%
Polepszenie sytuacji	11,2%	12,6%	9,7%
Budownictwo			
Pogorszenie sytuacji	13,3%	25,0%	28,5%
Polepszenie sytuacji	8,7%	6,5%	4,5%
Handel detaliczny			
Pogorszenie sytuacji	12,1%	19,7%	24,7%
Polepszenie sytuacji	13,5%	11,7%	10,3%
Handel hurtowy			
Pogorszenie sytuacji	13,3%	18,4%	22,0%
Polepszenie sytuacji	9,0%	9,9%	8,8%
Transport i gospodarka magazynowa			
Pogorszenie sytuacji	14,7%	20,0%	26,1%
Polepszenie sytuacji	6,1%	11,0%	7,7%
Zakwaterowanie i gastronomia			
Pogorszenie sytuacji	18,7%	33,1%	42,3%
Polepszenie sytuacji	14,4%	8,0%	2,5%
Informacja i komunikacja			
Pogorszenie sytuacji	4,5%	10,8%	12,7%
Polepszenie sytuacji	11,9%	10,7%	8,7%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa			
Pogorszenie sytuacji	4,8%	22,5%	22,6%
Polepszenie sytuacji	14,6%	10,8%	7,5%

Źródło danych: GUS „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2019 (październik 2019), 2000 - 2020 (wrzesień – październik 2020)”

2.2. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w województwie śląskim

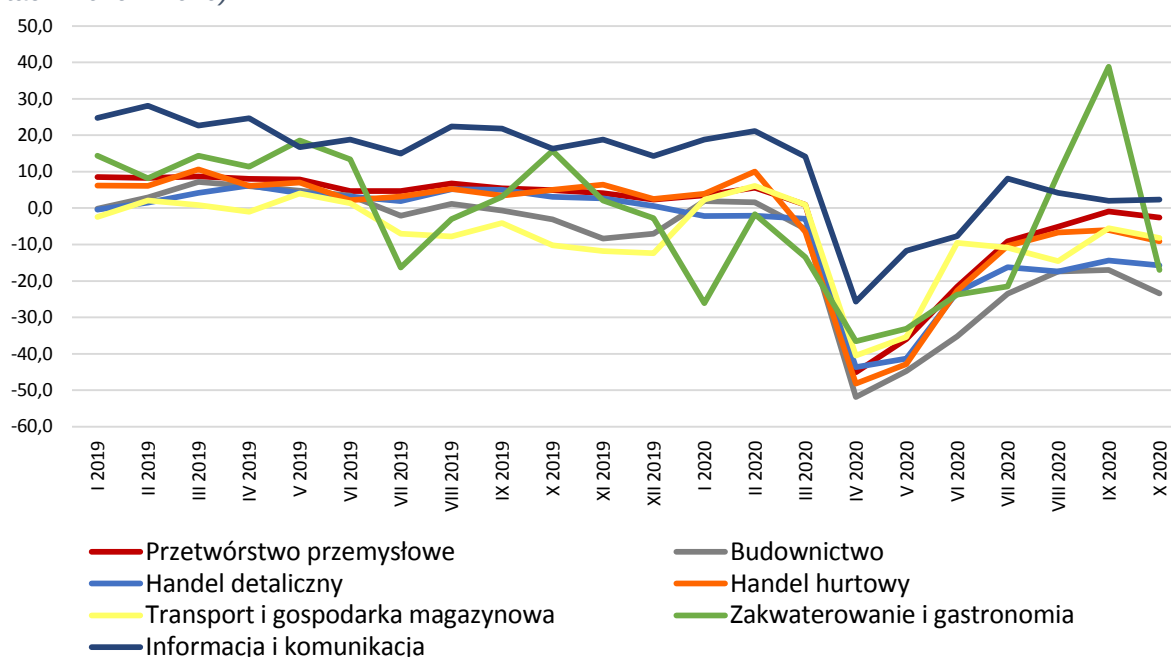
Od stycznia 2011 r. w każdym badaniu koniunktury gospodarczej realizowanym przez Główny Urząd Statystyczny wyniki według województw prezentowane są w informacjach sygnałnych obejmujących następujące rodzaje działalności:

- przetwórstwo przemysłowe,
- budownictwo,
- handel hurtowy,
- handel detaliczny,
- transport i gospodarka magazynowa,
- zakwaterowanie i gastronomia,
- informacja i komunikacja¹⁵.

¹⁵ GUS, Zeszyt metodologiczny. Badanie koniunktury gospodarczej, Warszawa, marzec 2018

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w województwie śląskim w styczniu 2020 r. w większości obszarów gospodarki utrzymywał się na poziomie większym od zera. Wśród przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu hurtowym, transporcie i gospodarce magazynowej oraz informacji i komunikacji, przeważały optymistyczne nastroje dotyczące sytuacji gospodarczej tych firm. Zakwaterowanie i gastronomia oraz handel detaliczny to natomiast branże gospodarki, gdzie odnotowano wskaźniki poniżej zera, wskazujące na pogorszenie koniunktury (zob. wykres 2).

Wykres 2. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) według obszarów działalności gospodarczej – województwo śląskie (dane od stycznia do października w latach 2019 – 2020)

Źródło danych: GUS „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2019 (styczeń – grudzień 2019), 2000 - 2020 (styczeń – październik 2020)”

W styczniu 2020 r. najwyższy wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej odnotowano w sekcji PKD „Informacja i komunikacja”, tj. plus 18,8 (styczeń 2019 r. – plus 24,8). Wyraźna zmiana nastawienia przedsiębiorców, w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r. - odnotowana została wśród podmiotów zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią. W ramach tej sekcji PKD, w styczniu 2020 r. w województwie śląskim, odnotowano najniższy indeks ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej, tj. minus 26,1. W odniesieniu do wyników badania realizowanego przed rokiem oznacza to spadek wskaźnika z poziomu powyżej zera (styczeń 2019 r.: plus 14,4). Podobna sytuacja miała miejsce wśród firm zajmujących się handlem detalicznym, wśród których wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury wynosił minus 2,2 (styczeń 2019 r. – minus 0,4) (zob. tabela 7).

Na skutek pandemii i wprowadzanych obostrzeń w kwietniu 2020 r. odnotowano znaczne pogorszenie się koniunktury gospodarczej w województwie śląskim we wszystkich sekcjach PKD. Najgorzej było wśród przedsiębiorców prowadzących działalność w obszarze budownictwa. W tej sekcji odnotowano najniższy wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodar-

czej w województwie śląskim - minus 51,9 (kwiecień 2019 r.: plus 6,0). Podobna sytuacja miała miejsce w branżach: „Handel detaliczny” i „Handel hurtowy”, gdzie wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej wynosił odpowiednio minus 43,7 oraz minus 48,2. Dla porównania, przed rokiem nastroje przedsiębiorców tych branż były bardziej optymistyczne - wskaźnik w kwietniu 2019 r. kształtował się na poziomie: handel detaliczny - plus 6,2; handel hurtowy - plus 6,1. Najgłębszy spadek wartości wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej odnotowano w branży „Przetwórstwo przemysłowe”. Pomimo, iż wskaźnik na poziomie minus 45,1 w kwietniu 2020 r. nie stanowił najniższej odnotowanej wartości na tle pozostałych obszarów gospodarki, to spadek jego wartości z poziomu 0,9 w marcu 2020 r. był najwyższy. Degresja ocen przedsiębiorców rejestrowana była zarówno w zakresie bieżącej sytuacji, jak i opinii formułowanych na najbliższe trzy miesiące. Zakwaterowanie i gastronomia to obszar gospodarki w województwie śląskim, w którym biorąc pod uwagę wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej odnotowano najmniejsze zmiany na przełomie pierwszego i drugiego kwartału 2020 r. W marcu indeks w tej sekcji wynosił minus 13,5, podczas gdy miesiąc później spadł do poziomu minus 36,6 (w marcu 2019 r. wskaźnik wynosił – plus 14,4; w kwietniu 2019 r. – plus 11,4) (zob. tabela 7).

W województwie śląskim w kwietniu 2020 r., najmniej pesymistyczne oceny koniunktury gospodarczej uwidoczniły się wśród przedstawicieli branży „Informacja i komunikacja”. Wskaźnik dla tego obszaru gospodarki, w kwietniu 2020 r., wyniósł minus 25,7 (kwiecień 2019 r. – plus 24,7) (zob. tabela 7).

Kolejne miesiące badań koniunktury gospodarczej w województwie śląskim, analogicznie jak w ujęciu ogólnopolskim, wskazywały na stopniową poprawę wartości wskaźników. W lipcowym pomiarze wśród przedsiębiorców najlepszą sytuację odnotowano w obszarze „Informacja i komunikacja”, w którym wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej kształtował się na poziomie powyżej zera, tj. plus 8,1. Mimo to wartość wskaźnika była daleka od osiągniętej w analogicznym miesiącu 2019 r. (plus 15,0). W pozostałych obszarach gospodarki, w pierwszym miesiącu trzeciego kwartału odnotowywano ujemne wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury (zob. tabela 7).

W lipcu 2020 r. największa przewaga negatywnych opinii przedsiębiorców rejestrowana była w sekcjach „Budownictwo”, co skutkowało wskaźnikiem ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej na poziomie minus 23,5 oraz „Zakwaterowanie i gastronomia” - minus 21,5. Warto jednak podkreślić, iż wskaźnik koniunktury sprzed roku, w analogicznym miesiącu w sekcji „Zakwaterowanie i gastronomia” utrzymywał się również na poziomie poniżej zera (lipiec 2019 r.: minus 16,3). Pozostając przy branży „Zakwaterowanie i gastronomia”, należy zwrócić uwagę, iż następne miesiące trzeciego kwartału przyniosły znaczący wzrost odsetka przedsiębiorców pozytywnie oceniających sytuację gospodarczą swoich firm, co m.in. było wynikiem sezonu wakacyjnego oraz wprowadzonych udogodnień dla branży. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w województwie śląskim, we wrześniu 2020 r. wzrósł do poziomu plus 38,8, wyróżniając tym samym tę branżę na tle innych obszarów gospodarki.

W większości branż odnotowywano wówczas wskaźnik koniunktury poniżej zera. W obszarze budownictwa odnotowano indeks równy minus 17,0, w handlu detalicznym natomiast minus 14,4 (zob. tabela 7).

Październik 2020 r. oznaczał dla gospodarki województwa śląskiego ponowne pogorszenie się koniunktury w większości analizowanych branż. Jedynie wśród przedstawicieli sekcji „Informacja i komunikacja” przeważały opinie, oznaczające poprawę sytuacji. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury przyjął w październiku 2020 r. wartość równą plus 2,3. Odnotowano niewielki wzrost przewagi udziału przedsiębiorców pozytywnie oceniających sytuację gospodarczą w porównaniu do wyników badania w poprzednim miesiącu. Wówczas indeks kształtował się na poziomie plus 2,0 (zob. tabela 7).

Obszar gospodarki obejmujący działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii to branża, pośród której nastroje jej przedstawicieli istotnie zmieniły się na przełomie września i października. Wartość wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w sekcji „Zakwaterowanie i gastronomia” spadła z poziomu plus 38,8 odnotowanego we wrześniu, do minus 17,0 w październiku. Było to spowodowane kolejną falą pandemii i związanymi z nią kolejnymi obostrzeniami wprowadzanymi przez rząd. Spadek koniunktury odczuli również przedsiębiorcy w sekcji „Budownictwo” gdzie w październiku 2020 r. odnotowano najniższą wartość tego wskaźnika, tj. minus 23,4 (we wrześniu 2020 r.: minus 17,0). Regresja wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej w pozostałych obszarach gospodarki obserwowana była na poziomie kilku punktów (zob. tabela 7).

Tabela 7. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) według obszarów działalności gospodarczej – województwo śląskie (dane od stycznia do października w latach 2019 – 2020)

Wyszczególnienie	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Przetwórstwo przemysłowe										
2020 r.	3,5	5,6	0,9	-45,1	-36,0	-21,6	-9,1	-5,1	-0,9	-2,6
2019 r.	8,5	8,3	8,7	8,0	7,9	4,7	4,7	6,8	5,4	4,9
Budownictwo										
2020 r.	1,9	1,6	-5,7	-51,9	-44,8	-35,2	-23,5	-17,4	-17,0	-23,4
2019 r.	-0,2	2,9	7,2	6,0	4,8	3,4	-2,1	1,2	-0,7	-3,1
Handel detaliczny										
2020 r.	-2,2	-2,1	-2,9	-43,7	-41,3	-23,1	-16,2	-17,4	-14,4	-15,7
2019 r.	-0,4	1,5	4,2	6,2	4,1	3,2	1,9	5,2	5,0	3,1
Handel hurtowy										
2020 r.	3,9	10,0	-6,5	-48,2	-42,8	-22,7	-10,4	-6,7	-6,0	-9,1
2019 r.	6,2	6,1	10,6	6,1	7,0	2,2	3,2	5,3	3,4	5,0
Transport i gospodarka magazynowa										
2020 r.	2,3	6,1	0,9	-40,5	-35,4	-9,5	-10,9	-14,6	-5,5	-8,2
2019 r.	-2,4	2,1	0,8	-1,0	4,0	1,3	-7,0	-7,8	-4,1	-10,2
Zakwaterowanie i gastronomia										
2020 r.	-26,1	-1,7	-13,5	-36,6	-33,1	-23,8	-21,5	9,4	38,8	-17,0
2019 r.	14,4	8,2	14,4	11,4	18,6	13,4	-16,3	-3,0	3,1	15,7

Wyszczególnienie	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Informacja i komunikacja										
2020 r.	18,8	21,2	14,1	-25,7	-11,7	-7,7	8,1	4,2	2,0	2,3
2019 r.	24,8	28,1	22,7	24,7	16,7	18,8	15,0	22,4	21,8	16,3

Źródło danych: GUS „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2019 (styczeń – październik 2019), 2000 - 2020 (styczeń – październik 2020)”

2.3. Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę w województwie śląskim

W związku z wpływem pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 na koniunkturę gospodarczą, w realizowanych badaniach wprowadzono od kwietnia dodatkowy blok tematyczny uwzględniający opinie przedsiębiorców w następujących zagadnieniach:

- negatywne skutki wpływu pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 dla działalności firmy,
- wdrożone i planowane do wdrożenia działania mające na celu zmniejszenie jej negatywnych skutków dla działalności firmy,
- szacunkowa zmiana zamówień składanych: przez firmę u dostawców oraz w firmie przez klientów, a także zmiana poziomu inwestycji w odniesieniu do inwestycji zrealizowanych w 2019 r.,
- sytuacja zatrudnieniowa w firmie związana z pandemią „koronawirusa”,
- szacowany czas prowadzenia działalności gospodarczej w sytuacji wprowadzania coraz bardziej rygorystycznych obostrzeń w Polsce i w innych krajach,
- formy pomocy i ułatwień w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej, z których korzystali przedsiębiorcy.

Na przestrzeni badanych miesięcy problematyka badawcza nieznacznie zmieniała się i dlatego omawiając wyniki badania, wzięto pod uwagę przede wszystkim negatywne skutki wpływu pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 dla działalności firmy, jak i również szacowany przez przedsiębiorców czas prowadzenia działalności gospodarczej w sytuacji wprowadzania coraz bardziej rygorystycznych obostrzeń w Polsce i w innych krajach. Ponadto w analizie wyników uwzględniono opinie przedsiębiorców dotyczące korzystania z pomocy i ułatwień w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej.

W ramach pomiaru zbierano opinie przedsiębiorców w zakresie dostrzeganych negatywnych skutków pandemii na prowadzoną działalność gospodarczą. Niezależnie od reprezentowanej branży gospodarki, w kwietniowym pomiarze, największy odsetek przedsiębiorców przyznawał, iż w marcu 2020 r. pandemia COVID-19 nieznacznie wpłynęła na działalność ich firmy. W budownictwie, odsetek przedstawicieli przedsiębiorstw będących tego zdania wynosił 76,9%, niewiele mniejszy w handlu hurtowym - 74,1%. Stosunkowo rzadko pojawiały się opinie, iż pandemia COVID-19 wpłynęła na działalność firmy w sposób zagrażający jej stabilności. Najczęściej takie zdanie wyrażali przedsiębiorcy z branży „Handel detaliczny” (17,2%) oraz „Usługi” (13,1%). W pozostałych sektorach gospodarki, udział ankietowanych przedsiębiorców uznających, iż pandemia COVID-19 wpłynęła w sposób zagrażający stabilności firmy, kształtował się na poziomie mniejszym niż 10% (zob. tabela 8).

Wyniki kolejnej edycji badania koniunktury gospodarczej pokazały, iż w kwietniu 2020 r. odsetek firm, w przypadku których pandemia COVID-19 wpłynęła w sposób poważny lub zagrażający ich stabilności, wzrósł niezależnie od branży gospodarki i wynosił od 59,8% w branży „Usługi” do 67,8% w branży „Handel detaliczny”, w przeciwieństwie do spadającego odsetka firm, dla których wpływ pandemii na ich działalność gospodarczą był nieznaczny („Handel detaliczny” – 25,0%; „Handel hurtowy” – 40,5%). Co piąty ankietowany przedstawiciel firm zajmujących się handlem hurtowym oraz detalicznym wskazywał, iż w kwietniu pandemii COVID-19 wpłynęła na działalność jego firmy w sposób zagrażający jej stabilności (odpowiednio: 22,0% i 22,1%). Co trzeci z branży „Handel hurtowy” i co drugi z branży „Handel detaliczny” uznał ten wpływ za poważny (odpowiednio: 35,6% i 45,7%) (zob. tabela 8).

W kolejnych miesiącach 2020 r. ocena wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie przedsiębiorstw w województwie śląskim ustabilizowała się. W październikowej edycji badania można zaobserwować, iż w każdym z obszarów gospodarki przedsiębiorcy najczęściej spodziewali się nieznacznego wpływu pandemii na funkcjonowanie ich firm. Stosunkowo najgorzej kształtowała się sytuacja w budownictwie: 18,4% ankietowanych przedsiębiorców z tego obszaru przyznało, iż w październiku spodziewa się wpływu pandemii zagrażającemu stabilności firmy, a 27,4% przedsiębiorców wskazało na jej poważny negatywny wpływ na funkcjonowanie swojego przedsiębiorstwa. Z kolei na nieznaczne skutki wpływu pandemii na działalność firm wskazało 49,0% badanych przedsiębiorców. Najmniejszy udział przedsiębiorców, którzy uznali, iż pandemia COVID-19 wpłynie na ich firmy w sposób zagrażający jej stabilności odnotowano w branży handel hurtowy (4,8%), przy jednoczesnym odsetku osób na poziomie 8,7% wskazujących na brak negatywnego jej wpływu. (zob. tabela 8).

Tabela 8. Wpływ pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 na działalność firm według obszarów działalności gospodarczej – województwo śląskie, marzec-październik 2020 r. (dane w %)

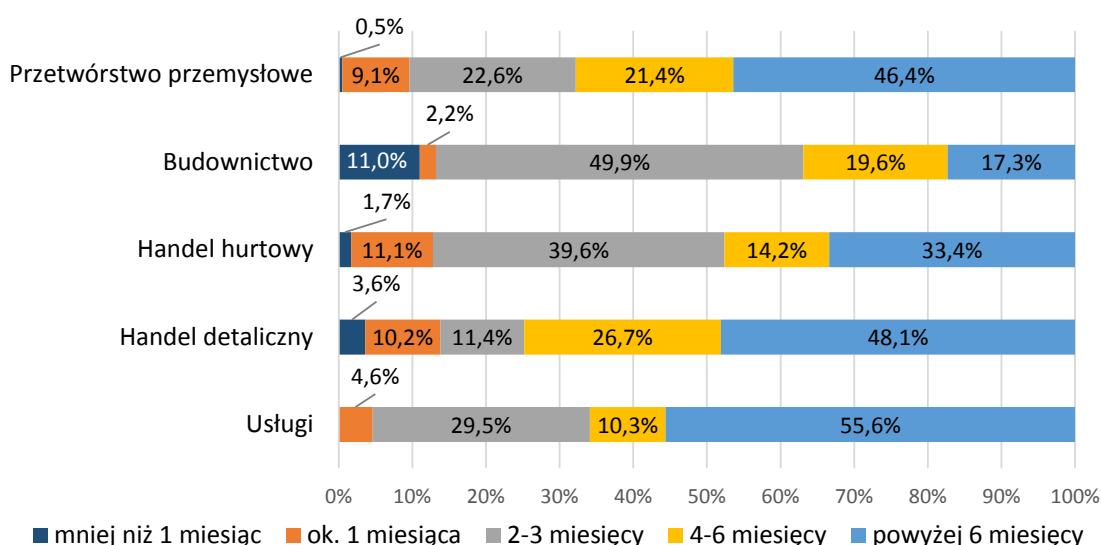
Wyszczególnienie	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Przetwórstwo przemysłowe								
Nieznaczny wpływ	57,0%	37,3%	34,4%	40,9%	50,4%	58,8%	56,7%	49,1%
Poważny wpływ	37,4%	43,6%	48,3%	43,5%	37,8%	30,6%	31,5%	34,3%
Wpływ zagrażający stabilności firmy	5,6%	18,5%	13,4%	12,5%	5,9%	5,3%	5,3%	8,6%
Brak negatywnego wpływu	-	0,6%	3,9%	3,1%	5,9%	5,3%	6,5%	8,0%
Budownictwo								
Nieznaczny wpływ	76,9%	28,9%	28,0%	40,0%	37,0%	45,9%	45,2%	49,0%
Poważny wpływ	19,2%	48,5%	46,4%	46,0%	29,8%	33,5%	32,9%	27,4%
Wpływ zagrażający stabilności firmy	3,9%	14,7%	22,8%	11,2%	16,1%	11,9%	12,5%	18,4%
Brak negatywnego wpływu	-	7,9%	2,8%	2,8%	17,1%	8,7%	9,4%	5,2%
Handel hurtowy								
Nieznaczny wpływ	74,1%	40,5%	40,8%	34,3%	45,2%	62,3%	71,1%	59,3%
Poważny wpływ	16,9%	35,6%	32,1%	51,0%	32,4%	17,3%	20,5%	27,2%
Wpływ zagrażający stabilności firmy	9,0%	22,0%	12,9%	2,2%	11,6%	0,0%	0,9%	4,8%
Brak negatywnego wpływu	-	1,9%	14,2%	12,5%	10,8%	20,4%	7,5%	8,7%
Handel detaliczny								

Wyszczególnienie	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Nieznaczný wpływ	42,9%	25,0%	40,0%	57,3%	48,6%	62,6%	61,5%	64,6%
Poważny wpływ	39,9%	45,7%	39,2%	27,8%	33,7%	21,2%	22,2%	18,9%
Wpływ zagrażający stabilności firmy	17,2%	22,1%	14,6%	4,8%	6,1%	7,8%	7,6%	8,1%
Brak negatywnego wpływu	-	7,2%	6,2%	10,1%	11,6%	8,4%	8,7%	8,4%
Usługi								
Nieznaczný wpływ	50,2%	36,0%	41,6%	52,3%	51,5%	59,3%	65,6%	51,0%
Poważny wpływ	36,7%	42,0%	38,0%	22,7%	20,3%	27,5%	20,0%	21,0%
Wpływ zagrażający stabilności firmy	13,1%	17,8%	14,7%	13,4%	11,9%	7,8%	7,0%	16,7%
Brak negatywnego wpływu	-	4,2%	5,7%	11,6%	16,3%	5,4%	7,4%	11,3%

Źródło danych: GUS „Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim” (kwiecień –październik 2020)”

W przypadku szacowanego czasu prowadzenia działalności gospodarczej w sytuacji wprowadzania coraz bardziej rygorystycznych obostrzeń w Polsce i w innych krajach największymi pesymistami wśród przedsiębiorców byli przedstawiciele branży budowlanej. W październiku 2020 r., 11,0% przedsiębiorców z tej branży było zdania, iż ich firma może utrzymać się mniej niż jeden miesiąc na rynku. W pozostałych branżach odsetek ten był zdecydowanie niższy: 0,5% przedsiębiorców w przetwórstwie przemysłowym, 1,7% w handlu hurtowym oraz 3,6% w handlu detalicznym. Jedynie w branży usługowej żaden przedsiębiorca nie szacował czasu przetrwania firmy w sytuacji zaostrzających się rygorów na mniej niż 1 miesiąc. Jednocześnie to właśnie w tej branży ponad połowa przedsiębiorców (55,6%) deklarowała, że ich firma jest w stanie utrzymać się na rynku powyżej 6 miesięcy w sytuacji wprowadzenia kolejnych obostrzeń (zob. wykres 3).

Wykres 3. Przewidywany czas przetrwania firmy, w przypadku utrzymania się bieżących działań i ograniczeń powziętych przez władze państwowe w Polsce (ale także wynikających z działań innych krajów, np. w zakresie ruchu granicznego) w celu zwalczania koronawirusa (październik 2020 r.) według obszarów działalności gospodarczej (dane w %)

Źródło danych: GUS „Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim” (październik 2020)”

Obszar badania koniunktury gospodarczej w województwie śląskim dotyczący wpływu pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 obejmował także opinie przedsiębiorców względem korzystania z pomocy i ułatwień w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej.

Korzystanie z oferowanych form pomocy i ułatwień było zróżnicowane w poszczególnych branżach gospodarki. Ankietowani przedstawiciele podmiotów przetwórstwa przemysłowego najczęściej wskazywali, iż skorzystali z dopłat do wynagrodzeń – 53,2% badanych przedsiębiorców tej branży. W obszarze przetwórstwa przemysłowego stosunkowo często korzystano także z pomocy w formie zwolnień i odroczeń z tytułu płatności podatków oraz składek ZUS (35,5%), a co piąty badany przedstawiciel tej branży (20,2%) deklarował również korzystanie z ułatwień i uproszczeń zarządzania wewnątrz przedsiębiorstwa. Z żadnych form pomocy w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej nie skorzystało 29,3% badanych przedstawicieli podmiotów z sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (zob. tabela 9).

Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w budownictwie najczęściej wskazywali na korzystanie z pożyczek lub subwencji i innych pomocy finansowych (68,4%) oraz zwolnień i odroczeń z tytułu płatności podatków oraz składek ZUS (62,4%). Co ósmy ankietowany nie korzystał z żadnych form pomocy w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej (12,8%) (zob. tabela 9).

Podmioty gospodarcze z branży handlu detalicznego oraz usług najczęściej korzystały z pomocy w formie zwolnień i odroczeń z tytułu płatności podatków oraz składek ZUS. Skorzystanie z tej formy wsparcia deklarowało 60,3% badanych przedstawicieli przedsiębiorstw sektora usług oraz 54,6% prowadzących działalność w zakresie handlu detalicznego. Co czwarty przedstawiciel branży „Handel detaliczny” i co piąty branży „Usługi” nie skorzystał z żadnych form pomocy w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej (zob. tabela 9).

Przedsiębiorcy z branży „Handel hurtowy” korzystali w podobnym stopniu przede wszystkim z trzech form pomocy w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej: pożyczki lub subwencje i inna pomoc finansowa (29,7%), zwolnienia i odroczenia z tytułu płatności podatków oraz składek ZUS (28,2%), a także dopłaty do wynagrodzeń (27,6%). Jednocześnie to wśród przedstawicieli tej branży 44,6% przedsiębiorców nie korzystało z żadnej z form pomocy w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej. Był to najwyższy odsetek respondentów, którzy nie korzystali z pomocy spośród wszystkich przedsiębiorców w badanych sektorach gospodarczych (zob. tabela 9).

Tabela 9. Korzystanie z pomocy i ułatwień w ramach tzw. tarczy antykryzysowej przez przedsiębiorców (wrzesień 2020 r.) (dane w %)

Wyszczególnienie	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel hurtowy	Handel detaliczny	Usługi
Dopłaty do wynagrodzeń	53,2%	27,3%	27,6%	32,8%	37,3%
Pożyczki lub subwencje i inna pomoc finansowa	14,1%	68,4%	29,7%	45,1%	33,2%

Wyszczególnienie	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel hurtowy	Handel detaliczny	Usługi
Zwolnienia i odroczenia z tytułu płatności podatków oraz składki ZUS	35,4%	62,4%	28,2%	54,6%	60,3%
Świadczenia postojowe dla osób prowadzących działalność gospodarczą	2,3%	19,1%	0,9%	11,3%	4,6%
Ułatwienia i uproszczenia procedur administracyjnych (niefinansowe)	2,8%	1,9%	0,9%	2,7%	3,5%
Ułatwienia i uproszczenia zarządzania wewnątrz przedsiębiorstwa	20,2%	10,7%	8,0%	13,0%	9,4%
Firma nie korzystała z żadnych form pomocy w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej	29,3%	12,8%	44,6%	26,3%	20,6%

Źródło danych: GUS „Koniunktura gospodarcza, opinie sformułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim” (wrzesień 2020 r.)”

2.4 Podsumowanie

Wyniki badań koniunktury gospodarczej pozwoliły na zaobserwowanie wpływu pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 na gospodarkę Polski. Wyraźne zmiany w zakresie koniunktury gospodarczej odnotowano na początku drugiego kwartału 2020 r., tj. w kwietniu 2020 r., kiedy drastyczne spadki wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej notowano we wszystkich sektorach polskiej gospodarki. Takie same zmiany zachodziły również w województwie śląskim, gdzie w kwietniu 2020 r. odnotowano spadek wartości wskaźnika koniunktury gospodarczej we wszystkich sekcjach PKD. Najgorzej sytuacja kształtowała się w sekcji „Budownictwo”, a relatywnie najlepiej w sekcji „Informacja i komunikacja”. Podobnie jak w ujęciu ogólnopolskim, w województwie śląskim, kolejne miesiące badań koniunktury gospodarczej wskazywały na stopniową poprawę ocen przedsiębiorców dotyczących sytuacji firm na rynku. Sygnały o ponownym pogorszeniu się koniunktury gospodarczej wskazywane były przez przedsiębiorców w ramach październikowej edycji badania. Pogorszenie się koniunktury gospodarczej obserwowane było przede wszystkim w branży „Zakwaterowanie i gastronomia”.

W realizowanych badaniach koniunktury gospodarczej wprowadzono od kwietnia dodatkowy blok tematyczny, który pozwolił zebrać opinie przedsiębiorców dotyczące dostrzeganych negatywnych skutków pandemii na prowadzoną działalność gospodarczą. W marcu 2020 r., w opinii przedsiębiorców województwa śląskiego, niezależnie od reprezentowanej branży, pandemia COVID-19 nieznacznie wpłynęła na działalność ich firm. Jednakże w kwietniu 2020 r. odsetek firm, w przypadku których jej wpływ miał charakter poważny lub zagrażający

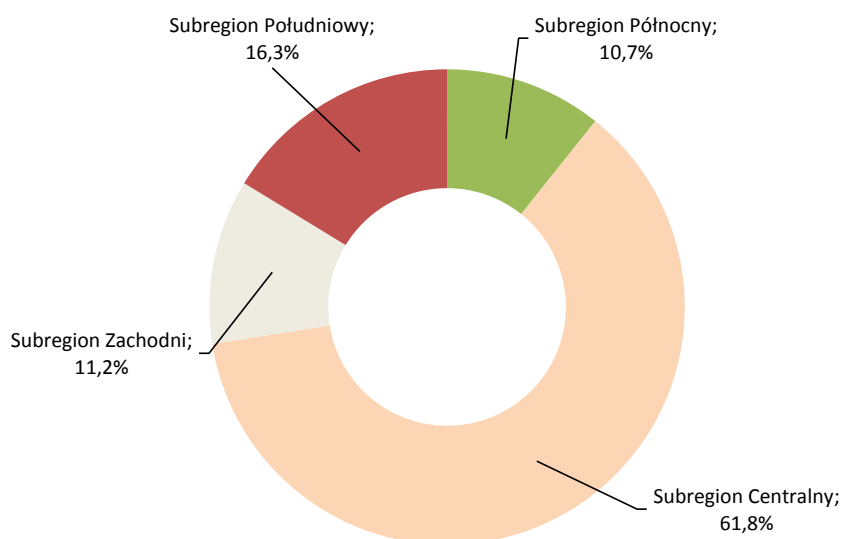
stabilności wzrósł. Kolejne edycje badania realizowane w 2020 r. wskazywały na poprawę oceny o wpływie pandemii COVID-19 na funkcjonowanie przedsiębiorstw w województwie śląskim. Wyniki pomiaru na początku ostatniego kwartału 2020 r. wskazywały, iż w październiku 2020 r. niezależnie od reprezentowanej branży, przedsiębiorcy najczęściej spodziewali się nieznacznego wpływu pandemii na funkcjonowanie ich firm.

W województwie śląskim przedsiębiorcy korzystali najczęściej z następujących form wsparcia w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej: dopłaty do wynagrodzeń, pożyczki lub subwencje i inna pomoc finansowa oraz zwolnienia i odroczenia z tytułu płatności podatków oraz składek ZUS.

3.1. Charakterystyka próby badawczej

W badaniu ilościowym wzięło udział 14 085 podmiotów gospodarczych. Struktura zrealizowanej próby była zbliżona do struktury badanej populacji. Blisko 62% respondentów stanowili reprezentanci podmiotów gospodarczych z subregionu centralnego województwa śląskiego. Liczba przebadanych podmiotów w pozostałych subregionach była zdecydowanie niższa, oscylując wokół 10%-16% (zob. wykres 4).

Wykres 4. Siedziba badanych przedsiębiorstw według subregionów województwa śląskiego (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Najliczniej reprezentowane w badaniu sekcje wg Polskiej Klasyfikacji Działalności z roku 2007 to:

1. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 20,6% respondentów;
2. Budownictwo – 12,1%;
3. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 10,4%;
4. Przetwórstwo przemysłowe – 10,0%;
5. Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 7,7%;
6. Transport i gospodarka magazynowa – 6,5%;
7. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 6,0%;
8. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 5,4%.¹⁶

Podmioty z pozostałych sekcji PKD nie stanowiły więcej niż 4,0% ogółu badanych. Na potrzeby analizy poszczególne sekcje zagregowano do czterech sektorów:

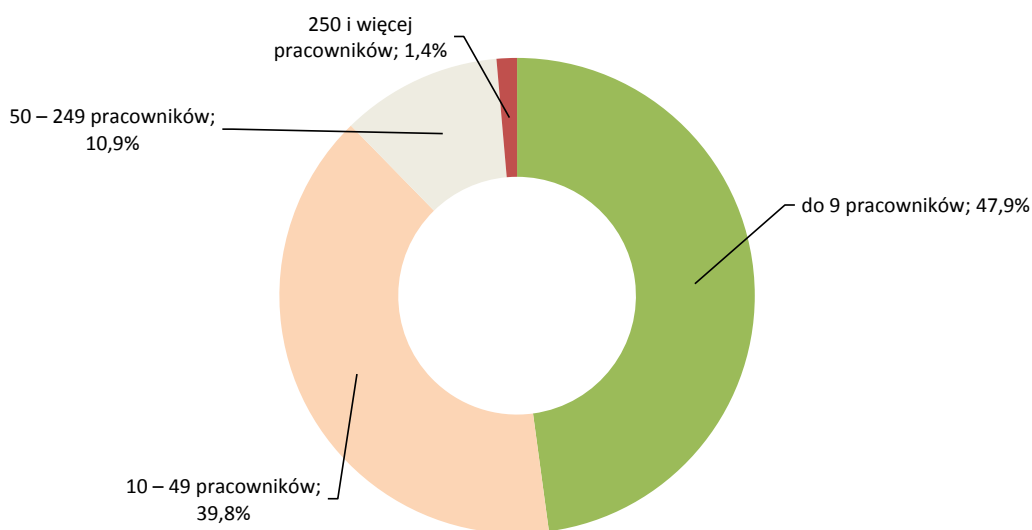
1. Rolniczy (sekcja A) – 1,1% respondentów;

¹⁶ Tablice wynikowe – Tablica M2 „Charakterystyka przedsiębiorców - działalność gospodarcza firmy według sekcji PKD w podziale na województwo śląskie i subregiony”

2. Przemysłowy (sekcje B-F) – 23,2%;
3. Usługi rynkowe (sekcje G-L) – 42,8%;
4. Usługi nierynkowe (sekcje M-T) – 32,9%.¹⁷

W badaniu najliczniej reprezentowaną grupą były podmioty gospodarcze zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników (47,9% ogółu), a co trzeci przedsiębiorca zatrudniał od 10 do 49 pracowników (39,8%) (zob. wykres 5). Struktura respondentów w założonej jak i zrealizowanej próbie badawczej wynika z przyjętej koncepcji co do liczebności podmiotów w poszczególnych kategoriach według wielkości zatrudnienia. Najwięcej podmiotów gospodarczych w województwie śląskim według REGON, to podmioty zatrudniające do 9 osób – 95,6% oraz zatrudniające między 10 a 49 pracowników – 3,6%. Te właśnie podmioty przeważają w strukturze respondentów (w próbie badawczej).

Wykres 5. Wielkość zatrudnienia badanych przedsiębiorstw - województwo śląskie (dane w %)

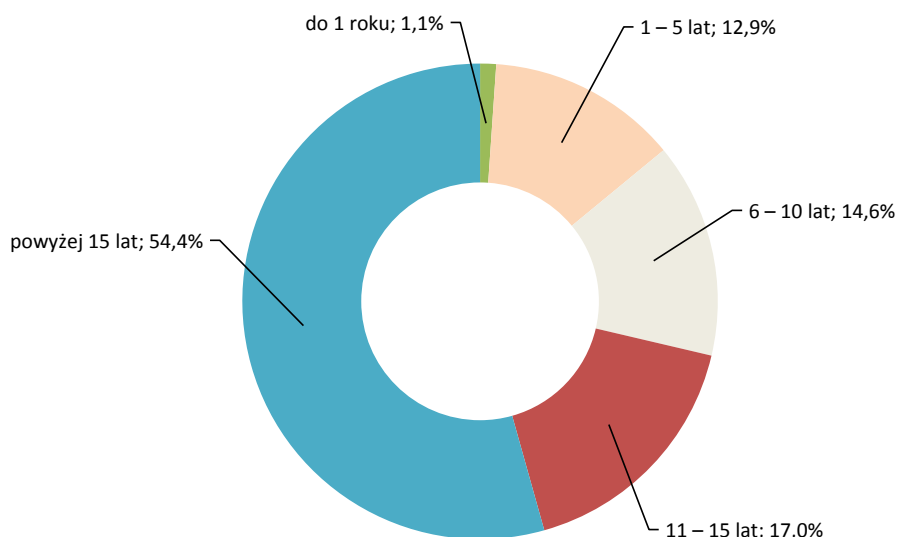

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Pod względem okresu funkcjonowania firmy na rynku większość stanowiły te podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą dłużej niż 15 lat (54,4% ogółu badanych). Przedsiębiorstwa prowadzące działalność krócej niż 1 rok stanowiły 1,1% biorących udział w badaniu. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie 6.

¹⁷ Tablice wynikowe – Tablica M3 „Charakterystyka przedsiębiorców - działalność gospodarcza firmy według sektorów gospodarki w podziale na województwo śląskie i subregiony”

Wykres 6. Czas funkcjonowania na rynku badanych przedsiębiorstw - województwo śląskie (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

3.2. Skutki pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w województwie śląskim w perspektywie 2021 r. w opiniach pracodawców

Wyniki zrealizowanego badania ilościowego nie pozostawiają wątpliwości, że epidemia koronawirusa będzie miała negatywne konsekwencje dla funkcjonowania przedsiębiorstw w 2021 r. Blisko 76% badanych firm prognozuje negatywne konsekwencje pandemii, w tym 22,3% określa je jako „zdecydowanie negatywne”. Wysoki odsetek deklaracji dotyczących negatywnych skutków pandemii odnotowano szczególnie w sektorze rolniczym (97,5%). Negatywne konsekwencje najrzadziej deklarowali z kolei przedstawiciele sektora usług nierynkowych (73,0%). Z deklaracji zdecydowanej większości respondentów wynika, że pandemia będzie miała swoje długofalowe konsekwencje dla funkcjonowania przedsiębiorstw w kolejnym roku (negatywne lub pozytywne) dla 8 spośród 10 firm województwa śląskiego. Brak wpływu pandemii koronawirusa COVID-19 na funkcjonowanie firm w 2021 roku deklaruje 2 na 10 przedsiębiorców (zob. tabela 10).

Tabela 10. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %)

Odpowiedź	Województwo śląskie ogółem	Sektor rolniczy	Sektor przemysłowy	Sektor usług rynkowych	Sektor usług nierynkowych
zdecydowanie negatywne	22,3%	23,3%	23,6%	23,9%	19,2%
raczej negatywne	53,5%	74,2%	54,4%	52,2%	53,8%
raczej pozytywne	3,9%	0,6%	3,4%	4,7%	3,3%
zdecydowanie pozytywne	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%
pandemia koronawirusa COVID-19 nie wpłynie na funkcjonowanie mojej firmy	20,0%	1,9%	18,6%	19,2%	22,8%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Negatywne skutki pandemii odczuwają przedsiębiorstwa ze wszystkich subregionów województwa śląskiego. Relatywnie najwięcej opinii o negatywnych skutkach pandemii odnotowano wśród przedsiębiorców z subregionu południowego (77,4% ogółu). Z kolei relatywnie najmniej w gronie podmiotów reprezentujących subregion północny (73,7%). We wszystkich subregionach województwa śląskiego odsetek przedsiębiorców deklarujących brak wpływu pandemii na funkcjonowanie ich firm jest podobny do ogólnego (zob. tabela 11).

Tabela 11. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14085 (dane w %)

Odpowiedź	Województwo śląskie ogółem	Subregion północny	Subregion centralny	Subregion zachodni	Subregion południowy
zdecydowanie negatywne	22,3%	22,4%	22,0%	23,8%	22,2%
raczej negatywne	53,5%	51,3%	53,7%	51,9%	55,2%
raczej pozytywne	3,9%	3,8%	4,2%	2,9%	3,5%
zdecydowanie pozytywne	0,3%	0,3%	0,3%	0,1%	0,2%
pandemia koronawirusa COVID-19 nie wpłynie na funkcjonowanie mojej firmy	20,0%	22,2%	19,7%	21,4%	18,9%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

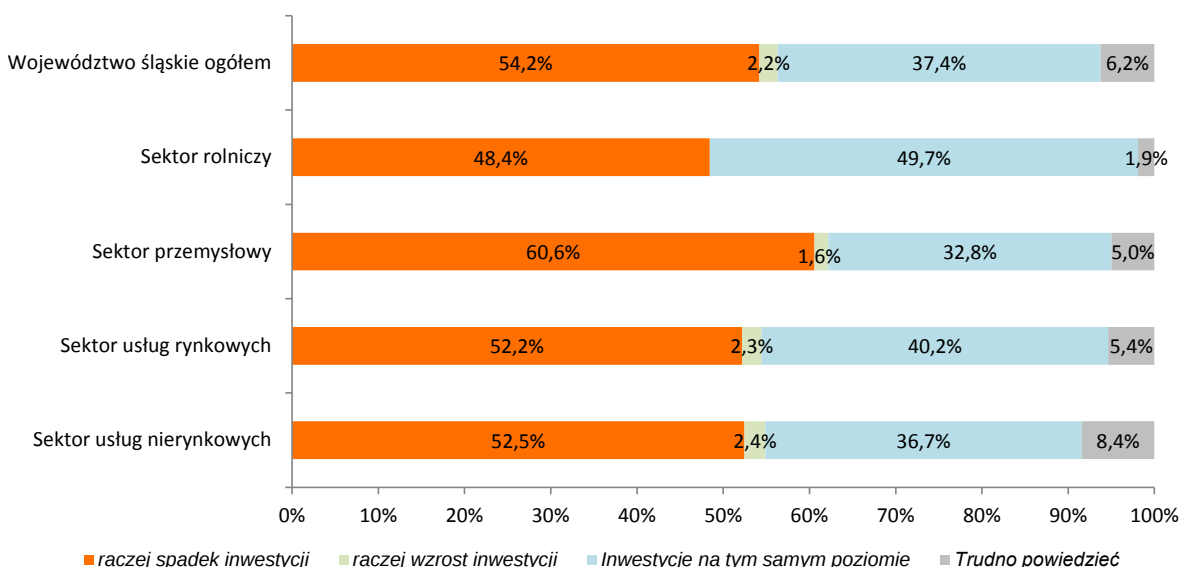
3.3. Sytuacja ekonomiczna badanych przedsiębiorstw w województwie śląskim w perspektywie 2021 r.

Prognozowana sytuacja przedsiębiorstw pod względem poziomu inwestycji

Spadek inwestycji w badanych przedsiębiorstwach w województwie śląskim w roku 2021 deklaruje 54,2% respondentów w odniesieniu do pierwotnych zamierzeń sprzed pandemii. W opinii 34,7% poziom inwestycji utrzyma się na podobnym poziomie a 2,2% firm spodziewa się wzrostu inwestycji (zob. wykres 7).

Spadek inwestycji dotyczył będzie przede wszystkim sektora przemysłowego jak wynika z deklaracji 60,6% firm z tego sektora. W najmniejszym stopniu pandemia wpłynie na ograniczenie inwestycji w sektorze rolniczym – 48,4%. Wzrost inwestycji deklaruje od 1,6% respondentów w sektorze przemysłowym do 2,4% w sektorze usług nierynkowych za wyjątkiem sektora rolniczego, gdzie żaden przedsiębiorca nie przewiduje wzrostu inwestycji w 2021 r., deklarując jednocześnie utrzymanie inwestycji na podobnym poziomie sprzed pandemii - 49,7% (najwięcej spośród przedsiębiorców prowadzących działalność w innych sektorach) (zob. wykres 7).

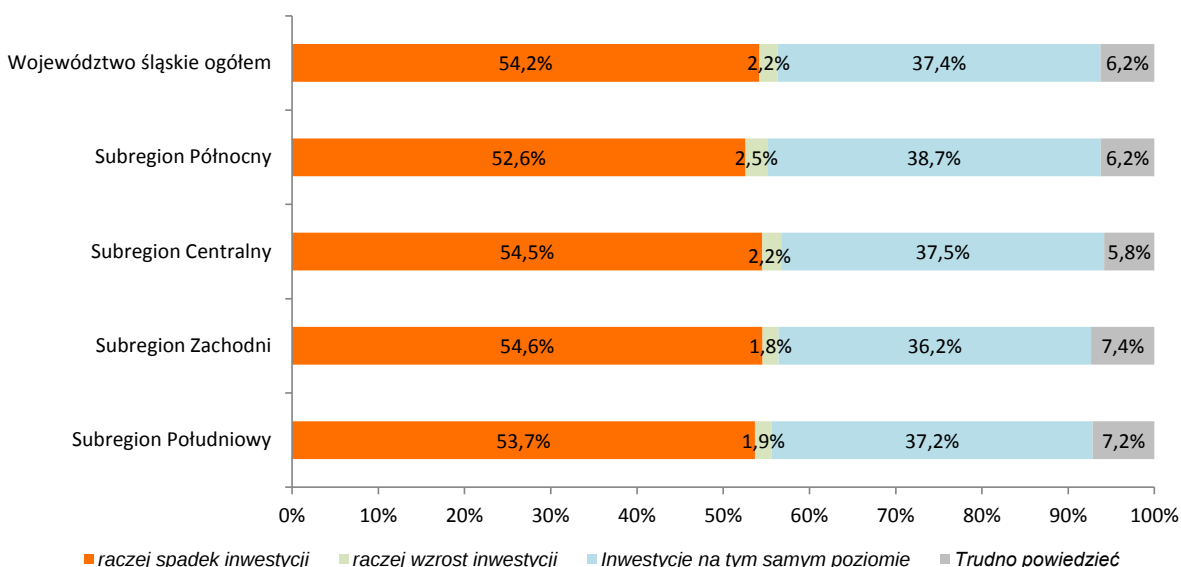
Wykres 7. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla poziomu inwestycji przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Największego spadku inwestycji w 2021 roku w porównaniu do okresu sprzed pandemii spodziewają się przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w subregionach zachodnim (54,6%) oraz centralnym (54,5%). (zob. wykres 8).

Wykres 8. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla poziomu inwestycji przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Wśród przedsiębiorców, którzy deklarowali spadek inwestycji w 2021 roku w województwie śląskim 34,8% badanych nie potrafiło przewidzieć ile procent może on wynieść. Na podstawie odpowiedzi pozostałych respondentów można oszacować, że inwestycje spadną o około 57,3% (średnia arytmetyczna)¹⁸.

¹⁸ Obliczenia na podstawie danych Tablic wyników - Tablica WS2 „Prognozowany poziom inwestycji w firmie w perspektywie 2021 r. w odniesieniu do pierwotnych zamierzeń sprzed pandemii koronawirusa COVID-19 w opiniach przedsiębiorców - województwo śląskie ogółem i w podziale na zmienne metryczkowe”

Wśród przedsiębiorców deklarujących wzrost inwestycji (2,2%) w województwie śląskim w 2021 roku 40,5% badanych nie potrafiło przewidzieć ile procent może on wynieść. Na podstawie deklaracji pozostałych respondentów można oszacować, że inwestycje mogą wzrosnąć o około 23,2% (średnia arytmetyczna)¹⁹.

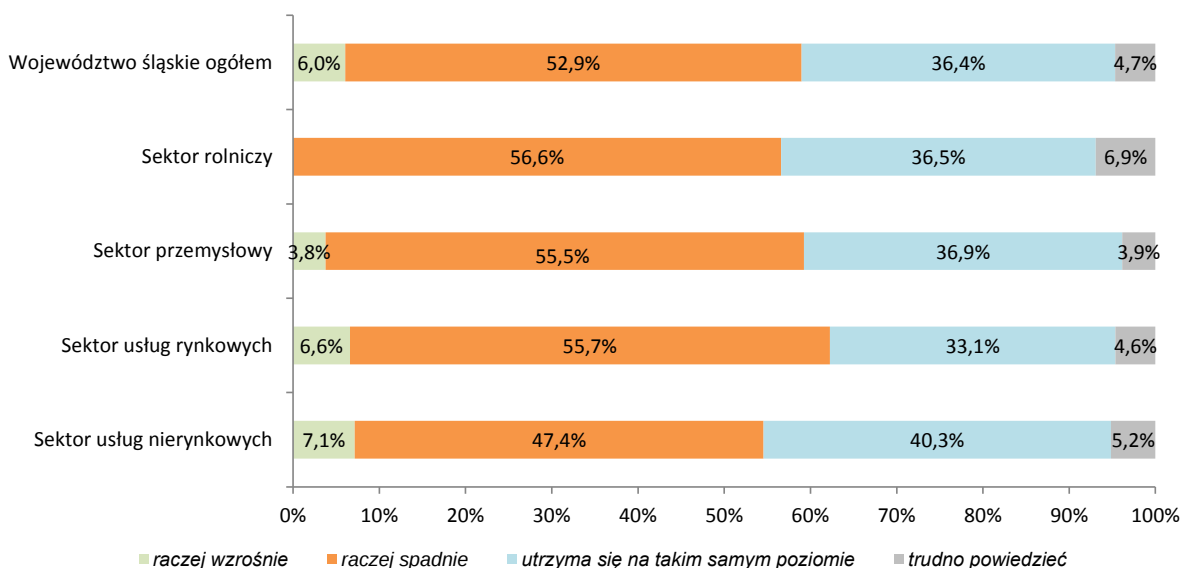
Jak wynika z deklaracji przedsiębiorców województwa śląskiego poziom inwestycji w 2021 roku w porównaniu do okresu sprzed pandemii może zmniejszyć się o 30,6%²⁰.

Prognozowana sytuacja przedsiębiorstw pod względem popytu na produkty/usługi firmy

W opinii większości badanych przedsiębiorców pandemia negatywnie wpłynie także na popyt na produkty/usługi oferowane przez nich w kolejnym roku w stosunku do okresu sprzed pandemii - 52,9% firm deklaruje spadek popytu. Należy również zauważyć, że 36,4% ogółu respondentów prognozuje utrzymanie się popytu na dotychczasowym poziomie a 6,0% uważa, że popyt w ich firmach raczej wzrośnie (zob. wykres 9).

Spadek popytu na produkty/usługi prognozują najczęściej przedsiębiorcy z sektora rolniczego - 56,6% (w którym jednocześnie żaden respondent nie zadeklarował wzrostu popytu) oraz z sektora przemysłowego – 55,5% (w którym 3,8% przedsiębiorców deklaruje wzrost popytu) (zob. wykres 9).

Wykres 9. Popyt na produkty/usługi przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14 085 (dane w %)

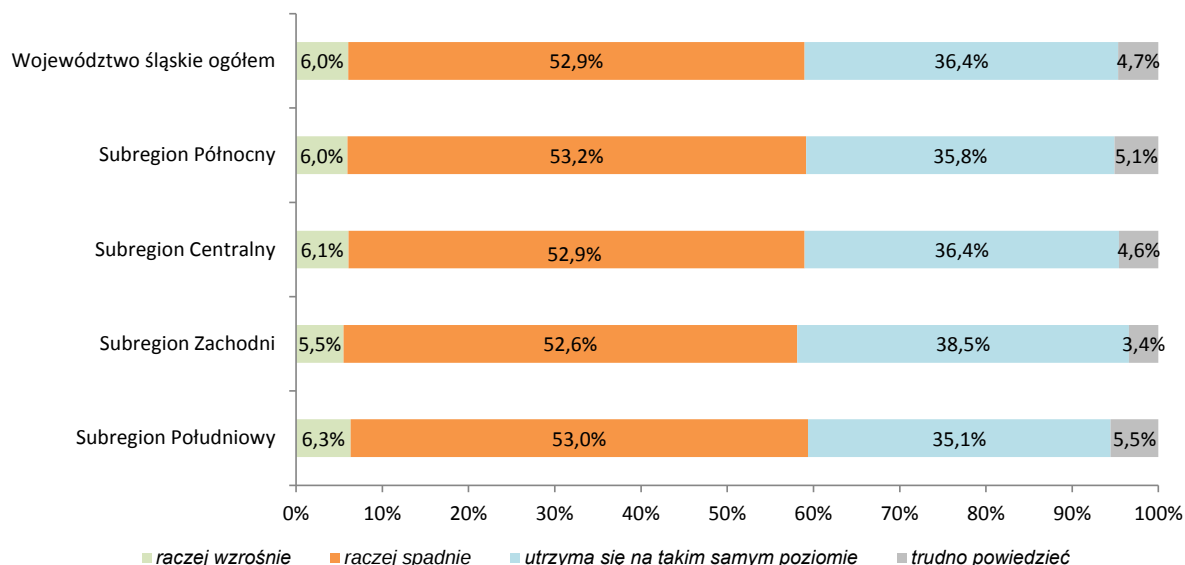
Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Bez względu na siedzibę firmy, we wszystkich subregionach województwa śląskiego ponad połowa przedsiębiorców prognozuje spadek popytu na swoje produkty/usługi, a co trzeci uważa, że utrzyma się na podobnym poziomie (zob. wykres 10).

¹⁹ tamże

²⁰ Tamże, na potrzeby wyliczenia wskaźnika respondentom niepotrafiącym oszacować odsetka dotyczącego spadku/wzrostu inwestycji przypisano wartość średnią 30,6%

Wykres 10. Popyt na produkty/usługi przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14 085 (dane w %)

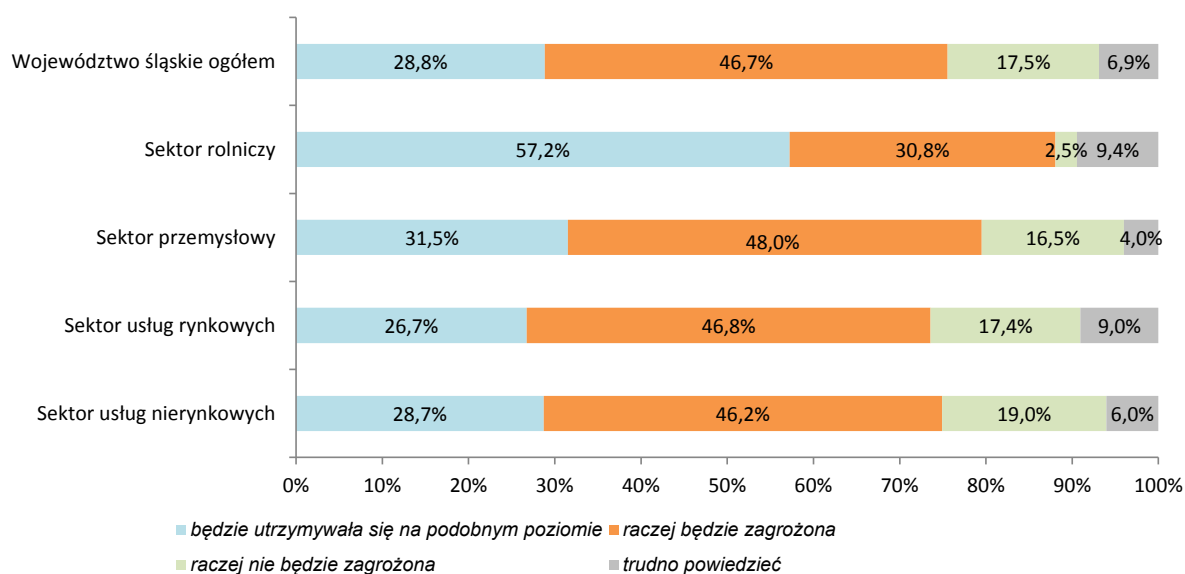

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Prognozowana sytuacja przedsiębiorstw pod względem płynności finansowej

W toku badania pytano również o wpływ pandemii koronawirusa na płynność finansową przedsiębiorstw w roku 2021 r. Niemal połowa respondentów obawia się, że płynność finansowa ich firm będzie zagrożona - 46,7% w przeciwieństwie do 17,5% badanych, którzy uważają, że płynność finansowa ich firm raczej nie będzie zagrożona. Zdaniem 28,8% przedsiębiorców ich płynność finansowa utrzyma się na podobnym poziomie jak sprzed pandemii. Zagrożenie związane z płynnością finansową przedsiębiorstwa w 2021 roku deklarują przede wszystkim respondenci z sektora przemysłowego (48,0%), a najmniej z sektora rolniczego (30,8%) (zob. wykres 11).

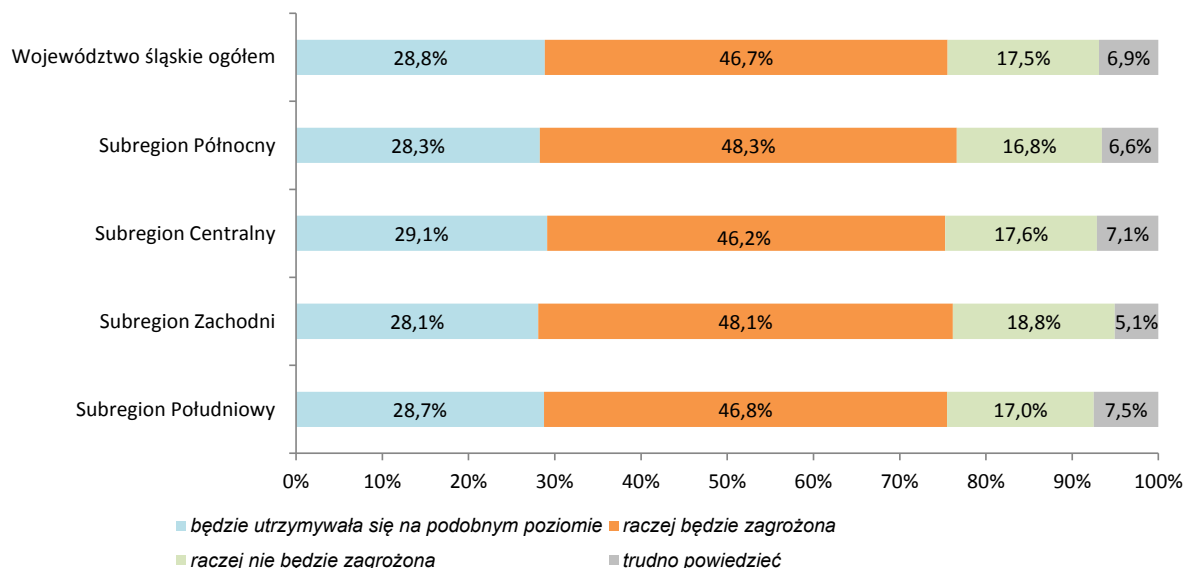
Wykres 11. Płynność finansowa przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14 085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Rozkład odpowiedzi respondentów jest podobny w odniesieniu do siedziby firmy w poszczególnych subregionach województwa śląskiego. W każdym z nich odsetek deklarujących obawy związane z płynnością finansową mieścił się w przedziale 46%-49% (zob. wykres 12).

Wykres 12. Płynność finansowa przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14 085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

3.4. Działania podejmowane przez przedsiębiorstwa w województwie śląskim dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy w 2020 r. i w perspektywie 2021 r.

Przedmiotem badania była identyfikacja działań dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy, które badane podmioty gospodarcze podjęły w trakcie trwania pandemii koronawirusa (na dzień realizacji wywiadu) oraz działań, które zamierzają podjąć w 2021 r.

Działania podejmowane w trakcie trwania pandemii, w przypadku większości badanych podmiotów to przede wszystkim: śledzenie informacji na temat pomocy rządowej dla przedsiębiorstw celem skorzystania ze wsparcia (86,0%), ograniczenie wydatków (78,6%) oraz pozyskiwanie nowych klientów (59,3%) (zob. wykres 13).

Rozkład odpowiedzi respondentów w przypadku dwóch pierwszych z wymienionych powyżej najbardziej powszechnie podejmowanych działań ze względu na zmienne metryczkowe nie odbiegał znacząco od rozkładu ogólnego, przy czym najczęściej korzystały z nich podmioty w sektorze rolniczym i przemysłowym (od 90,6% do 80,9% wskazań), zatrudniające 10 – 49 pracowników (od 88,9% do 80,3%), istniejące na rynku 1 – 5 lat lub powyżej 15 lat (od 86,6% do 79,3%). Trzecie wymienione powyżej działanie - pozyskiwanie nowych klientów najczęściej było stosowane przez podmioty z sektora przemysłowego i usług nierynkowych (odpowiednio 61,6%; 61,1%), zatrudniające 10 – 49 pracowników (88,9%), istniejące na rynku do 1 roku (69,3%). Rozkład odpowiedzi ze względu na siedzibę firmy (subregion) był podobny do rozkładu ogólnowojeńdzkiego²¹.

²¹ Tablice wynikowe - Tablica WS5.01 „Działania podejmowane dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy w czasie pandemii koronawirusa COVID-19 w 2020 r. w opiniach przedsiębiorców - województwo śląskie ogółem i w podziale na zmienne metryczkowe”

Zwraca uwagę relatywnie niższy poziom wdrożenia działań związanych z migracją podmiotów do strefy online. Co trzeci podmiot oparł swoje funkcjonowanie na pracy zdalnej (32,3%), a 31,7% podjęło ekspansję online (zob. wykres 13).

Pracę zdalną oraz ekspansję online wykorzystywano przede wszystkim w sektorze usług nierynkowych (odpowiednio 43,3%; 37,0%) i w średnich firmach zatrudniających 50 – 249 pracowników (odpowiednio; 68,4%; 49,7%). W przypadku czasu funkcjonowania firmy na rynku po ekspansję online najczęściej sięgali przedsiębiorcy najkrócej działający na rynku, tj. do 1 roku (34,0%), a po pracę zdalną ci działający najdłużej, tj. ponad 15 lat (34,0%). Rozkład odpowiedzi ze względu na siedzibę firmy był podobny do rozkładu ogólnowojejewódzkiego²².

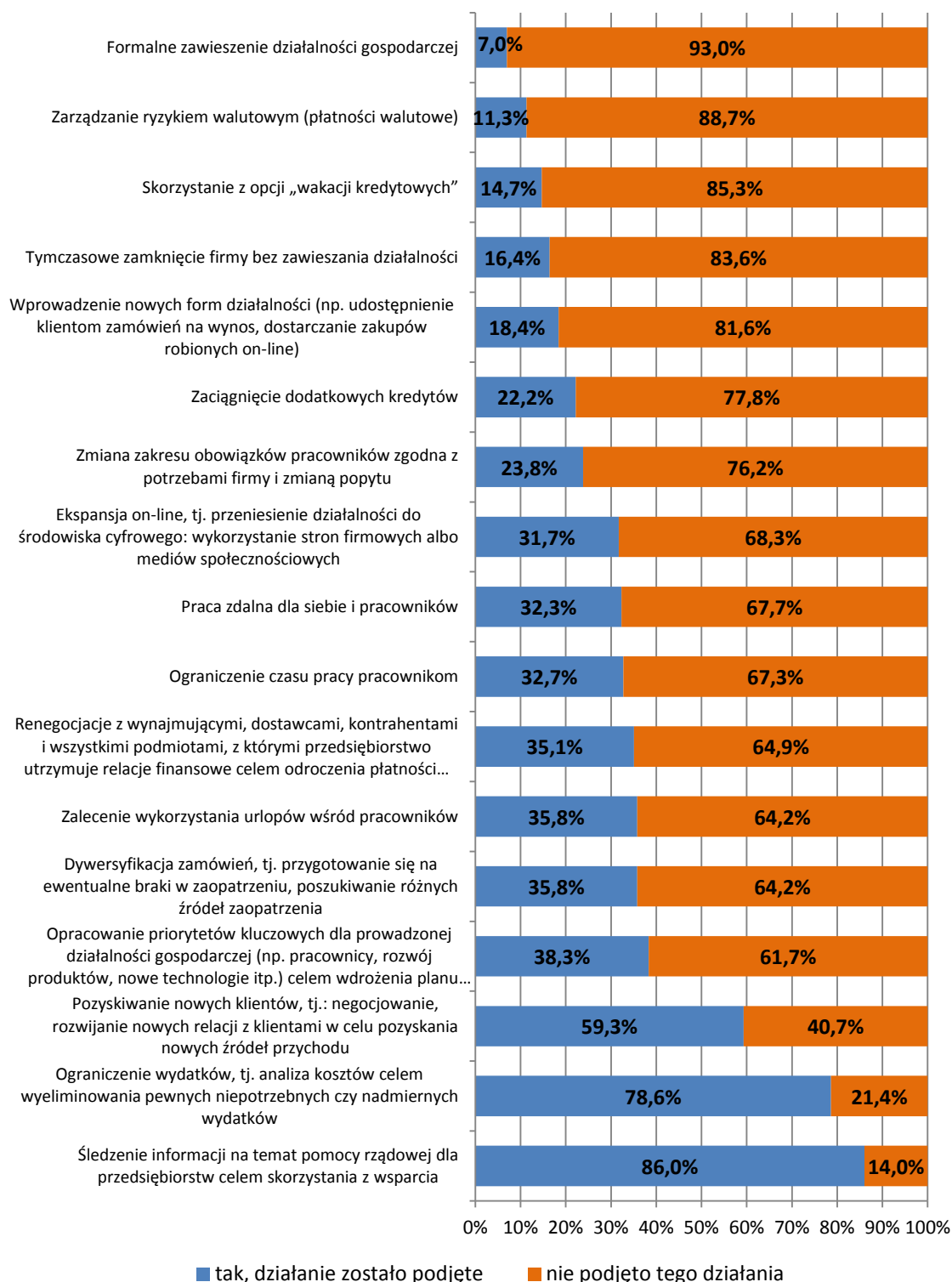
Pandemia wymusiła czasowe lub formalne zawieszenie działalności gospodarczej w co czwartej firmie uczestniczącej w badaniu, przy czym 16,4% podmiotów zamknęło tymczasowo swoje firmy, bez formalnego zawieszenia działalności gospodarczej, a 7,0% badanych zadeklarowało formalne zawieszenie działalności gospodarczej. Należy tutaj jednak spodziewać się, że podane odsetki mogą być zaniżone w stosunku do faktycznych, ponieważ badacze mieli utrudniony dostęp do firm czasowo zamkniętych i formalnie zawieszonych, a więc w sposób naturalny podmioty te rzadziej uczestniczyły w badaniu (dotyczył ich niższy i zarazem trudny do oszacowania wskaźnik response rate) (zob. wykres 13).

Tymczasowe zamknięcie firmy lub formalne zawieszenie działalności gospodarczej to działania podejmowane najczęściej w sektorze rolniczym (odpowiednio: 25,2%; 8,2%), w mikroprzedsiębiorstwach lub w firmach dużych zatrudniających 250 i więcej pracowników (odpowiednio: 18,0%; 14,4%) funkcjonujących na rynku od 1 do 10 lat (odpowiednio: 17,8%; 8,2%)²³.

²² tamże

²³ tamże

Wykres 13. Działania podjęte przez przedsiębiorstwa dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy w czasie pandemii koronawirusa, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Działania, które respondenci planują podjąć w roku 2021 to przede wszystkim kontynuacja tych już realizowanych: 85,1% badanych zamierza śledzić informacje na temat pomocy rządowej dla przedsiębiorstw celem skorzystania ze wsparcia, 76,6% planuje ograniczenie wydatków, a 67,8% podejmie działania nastawione na pozyskanie nowych klientów. Zwraca

uwagę relatywnie niższy poziom wdrożenia działań związanych z migracją podmiotów do strefy online. Mniej niż co trzeci podmiot oprze swoje funkcjonowanie na pracy zdalnej (29,1%), a 35,9% podejmie ekspansję online (zob. wykres 14).

Jak wynika z deklaracji respondentów 13,0% podmiotów planuje tymczasowo zamknąć swoje firmy, bez formalnego zawieszenia działalności gospodarczej, a 10,2% przewiduje formalne zawieszenie działalności gospodarczej w 2021 r. (zob. wykres 14).

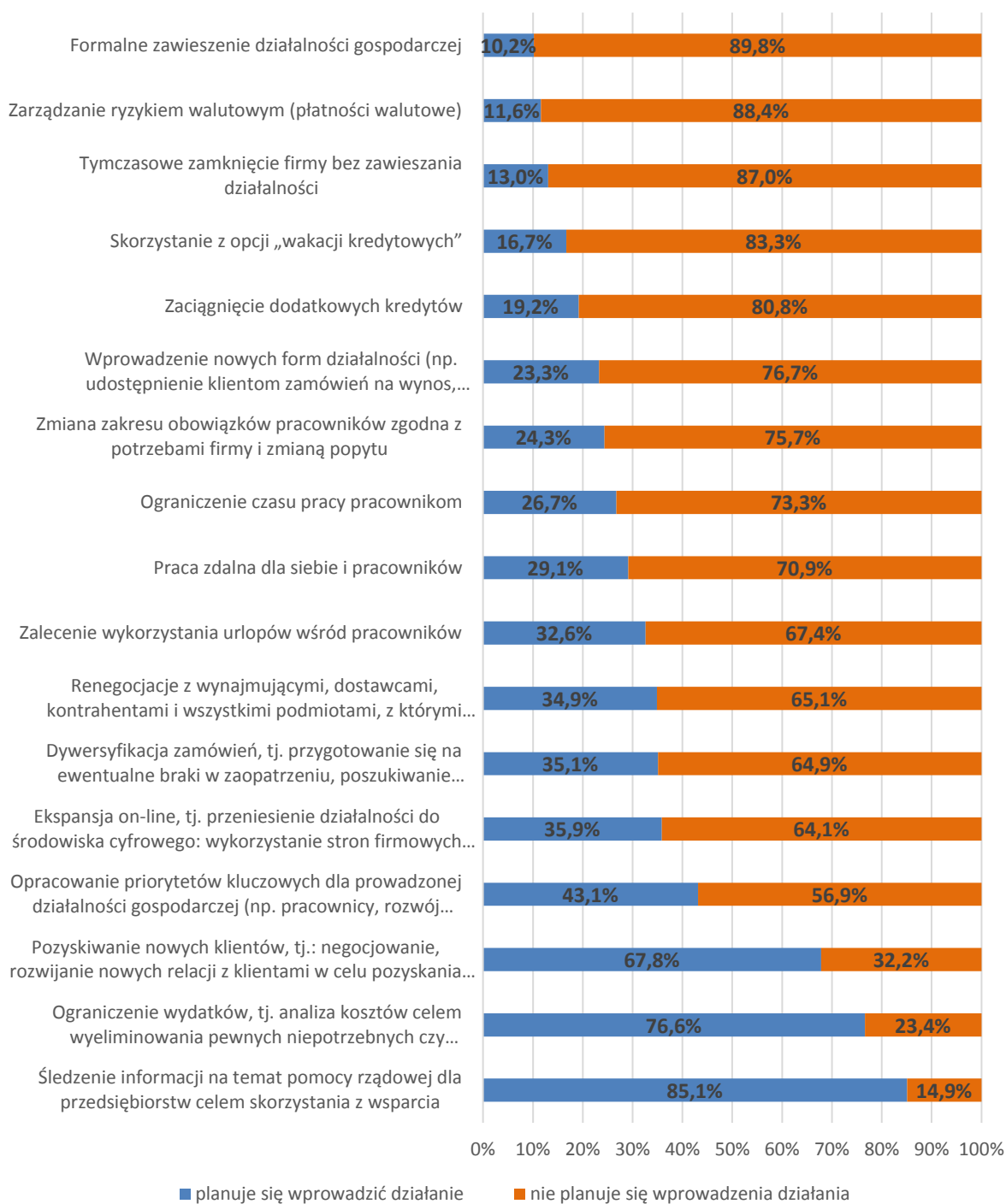
Analizując dane dotyczące planowanych w 2021 roku działań mających służyć poprawie lub utrzymaniu się na rynku przedsiębiorstw oraz uwzględniając ich rozkład ze względu na pytania metryki można zauważyć, że:

- śledzić informacje na temat pomocy rządowej dla przedsiębiorców celem skorzystania ze wsparcia zamierzają przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa i małe firmy (odpowiednio: 87,2%; 88,1%), w sektorze przemysłowym (87,8%);
- ograniczenie wydatków planowane jest przede wszystkim przez mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie podmioty (odpowiednio: 76,0%; 78,4%; 73,6%), a także przez przedsiębiorstwa funkcjonujące na rynku co najmniej od jednego roku (od 74,9% do 77,5%) z sektora przemysłowego i usług rynkowych (odpowiednio: 78,6%; 78,1%);
- działania nastawione na pozyskanie nowych klientów planowane są przede wszystkim przez mikroprzedsiębiorstwa i małe firmy (odpowiednio: 70,5%; 71,0%) oraz przez podmioty z sektora rolniczego i przemysłowego (odpowiednio: 76,1%; 71,6%);
- oparcie funkcjonowania firmy na pracy zdalnej oraz ekspansja online planowane są głównie przez podmioty z sektora usług nierynkowych (odpowiednio: 38,3%; 40,9%) oraz przedsiębiorstwa średnie i duże (praca zdalna odpowiednio: 64,5%; 60,5%; ekspansja online: 52,1%; 44,1%);
- tymczasowe zamknięcie firmy bez zawieszania działalności oraz formalne zawieszenie działalności gospodarczej planowane są przede wszystkim przez małe i mikroprzedsiębiorstwa (tymczasowe zamknięcie firmy: odpowiednio 13,7% i 13,4%; formalne zawieszenie działalności: 10,4% wśród mikro i małych przedsiębiorstw).

Siedziba firmy (subregion) nie różnicuje odpowiedzi respondentów²⁴.

²⁴ Tablice wynikowe - Tablica WS5.02 „Działania planowane dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania w perspektywie 2021 r. w opiniach przedsiębiorców - województwo śląskie ogółem i w podziale na zmienne metryczkowe”

Wykres 14. Działania planowane przez przedsiębiorstwa na rok 2021 w celu utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

3.5. Prognozowana sytuacja zatrudnieniowa w badanych przedsiębiorstwach w województwie śląskim w perspektywie 2021 r.

Według większości badanych przedsiębiorców sytuacja zatrudnieniowa w ich firmach 2021 r. nie ulegnie zmianie, 85,3% badanych zakłada, że zatrudnienie w 2021 r. pozostanie na po-

ziomie podobnym do aktualnego. Z deklaracji badanych wynika, że pandemia będzie miała istotny, negatywny wpływ na poziom inwestycji, popyt oraz płynność finansową firm, relatywnie niewielki natomiast na poziom zatrudnienia gdyż przewiduje ją 8,2% badanych, w tym najczęściej przedstawiciele sektora usług rynkowych (10,5%) (zob. tabela 12).

Tabela 12. Prognoza dotycząca zatrudnienia w 2021 r. – sektory gospodarki, n=14085 (dane w %)

Odpowiedź	Woje- wództwo śląskie ogółem	Sektor rolniczy	Sektor przemys- łowy	Sektor usług rynkow- ych	Sektor usług nieryn- kowych
zatrudnienie pozostanie na podobnym poziomie	85,3%	99,4%	83,8%	82,6%	89,2%
przewiduję redukcję zatrudnienia	8,2%	0,6%	7,6%	10,5%	6,0%
przewiduję wzrost zatrudnienia	2,9%	0,0%	5,0%	2,3%	2,2%
trudno powiedzieć	3,6%	0,0%	3,6%	4,6%	2,5%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Redukcja zatrudnienia jest relatywnie najczęściej przewidywana w subregionie północnym (8,9%), najrzadziej zaś w zachodnim (6,2%) (zob. tabela 13).

Tabela 13. Prognoza dotycząca zatrudnienia w 2021 r. – subregiony, n=14085 (dane w %)

Odpowiedź	Woje- wództwo śląskie ogółem	Subre- gion pół- nocny	Subre- gion cen- tralny	Subre- gion za- chodni	Subre- gion po- łudniowy
zatrudnienie pozostanie na podobnym poziomie	85,3%	83,8%	85,2%	88,0%	84,5%
przewiduję redukcję zatrudnienia	8,2%	8,9%	8,5%	6,2%	8,2%
przewiduję wzrost zatrudnienia	2,9%	2,8%	3,0%	2,2%	2,7%
trudno powiedzieć	3,6%	4,5%	3,2%	3,7%	4,5%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Redukcja zatrudnienia jest relatywnie najczęściej przewidywana w średnich przedsiębiorstwach (17,5%), najrzadziej zaś w mikroprzedsiębiorstwach (5,4%) (zob. tabela 14).

Tabela 14. Prognoza dotycząca zatrudnienia w 2021 r. – wielkość zatrudnienia, n=14085 (dane w %)

Odpowiedź	Woje- wództwo śląskie ogółem	do 9 pra- cowników	10 – 49 pracow- ników	50 – 249 pracow- ników	250 pra- cowników i powyżej
zatrudnienie pozostanie na podobnym poziomie	85,3%	88,3%	84,8%	74,1%	83,1%
przewiduję redukcję zatrudnienia	8,2%	5,4%	9,0%	17,5%	10,8%
przewiduję wzrost zatrudnienia	2,9%	2,5%	1,9%	7,6%	4,6%
trudno powiedzieć	3,6%	3,8%	4,3%	0,8%	1,5%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Co czwarty badany przedsiębiorca deklarujący redukcję zatrudnienia nie potrafił przewidzieć jej rozmiaru wyrażonego w procentach (25,8%). Na podstawie odpowiedzi pozostałych respondentów można oszacować, że zatrudnienie w podmiotach deklarujących redukcję spadnie o około 39,2% (średnia arytmetyczna)²⁵.

²⁵ Obliczenia na podstawie danych Tablic wynikowych - Tablica WS6 „Prognozowane zatrudnienie w perspektywie 2021 r. w opiniach przedsiębiorców - województwo śląskie ogółem i w podziale na zmienne metryczkowe”

Co siódmy badany przedsiębiorca deklarujący wzrost zatrudnienia nie potrafił przewidzieć rozmiaru wzrostu wyrażonego w procentach (15,3%). Na podstawie odpowiedzi pozostałych respondentów można oszacować, że zatrudnienie w podmiotach deklarujących wzrost zwiększy się o około 31,4% (średnia arytmetyczna)²⁶.

W województwie śląskim poziom zatrudnienia w 2021 r. zmniejszy się prawdopodobnie o około 2,3% w relacji do poziomu zatrudnienia aktualnego na czas realizacji badania²⁷.

Z deklaracji respondentów wynika, że spadek zatrudnienia dotknie przede wszystkim *specjalistów* (24,3% całego spadku zatrudnienia) a jednocześnie będzie to grupa pracowników najczęściej poszukiwana na rynku przez tych respondentów, którzy prognozują wzrost zatrudnienia w 2021 r. Fluktuacja specjalistów dotyczyć będzie przede wszystkim sektora przemysłowego oraz sektora usług nierynkowych.

Relatywnie rzadziej na zwolnienia narażeni będą *pracownicy biurowi* (16,6% ogółu prognozowanych zwolnień), *operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń* (14,2%), *pracownicy wykonujący prace proste* (14,0%) oraz *robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy* (12,1%). Jednocześnie we wszystkich wymienionych grupach za wyjątkiem robotników przemysłowych i rzemieślników, prognozowany wzrost zatrudnienia jest niewielki, wynosząc odpowiednio: 8,2% (pracownicy biurowi), 5,9% (operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń), 2,7% (pracownicy wykonujący prace proste). W przypadku wspomnianych robotników przemysłowych i rzemieślników prognozowany wzrost zatrudnienia wynosi 21,3%.

Najrzadziej na zwolnienia będą narażeni *przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy* (1,7%) oraz *technicy i inny średni personel* (8,1%), przy czym respondenci nie planują w ogóle wzrostu zatrudnienia w tej pierwszej grupie, natomiast w drugiej wzrost zatrudnienia (7,2%) równoważy spadek (zob. tabela 15, tabela 16).

Tabela 15. Prognozowany spadek zatrudnienia w 2021 r. – sektory gospodarki, n=1162 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS ²⁸	Województwo śląskie ogółem	Sektor rolniczy	Sektor przemysłowy	Sektor usług rynkowych	Sektor usług nierynkowych
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,7%	0,0%	0,0%	2,7%	1,1%
Specjaliści	24,3%	0,0%	34,0%	18,7%	28,3%
Technicy i inny średni personel	8,1%	0,0%	0,0%	8,2%	15,1%
Pracownicy biurowi	16,6%	0,0%	20,4%	13,6%	20,1%
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,0%	0,0%	2,4%	13,4%	4,7%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	12,1%	0,0%	20,8%	10,9%	7,2%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	14,2%	0,0%	10,4%	15,8%	14,0%
Pracownicy wykonujący prace proste	14,0%	100,0%	12,0%	16,6%	9,7%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

²⁶ tamże

²⁷ tamże, na potrzeby wyliczenia wskaźnika respondentom niepotrafiącym oszacować odsetka dotyczącego spadku/wzrostu zatrudnienia przypisano wartość średnią 2,3%

²⁸ Klasyfikacja Zawodów i Specjalności (w skrócie KZiS, zwana dalej „klasyfikacją”) jest usystematyzowanym zbiorem zawodów i specjalności występujących na rynku pracy, w tym zawodów szkolnictwa zawodowego nauczanych w systemie oświaty. Klasyfikacja określa nazwy zawodów i specjalności oraz ich kody (symbole cyfrowe). Jest ona dokumentem wprowadzanym w życie drogą rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, DZ.U. z 2014 r. poz. 1145. <https://psz.praca.gov.pl/documents/10240/54723/KZiS%20Tworzenie%20i%20stosowanie%20na%20www.pdf/c0c1b987-546a-42c9-b49a-7ed9f5f1a4eb?t=1433167206000> data pobrania 01.12.2020 r.

Tabela 16. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. – sektory gospodarki, n=404 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	Sektor rolniczy	Sektor przemys- łowy	Sektor usług rynkowych	Sektor usług nierynkow- ych
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,0%	-	0,0%	0,0%	0,0%
Specjaliści	33,9%	-	36,8%	11,4%	60,4%
Technicy i inny średni personel	7,2%	-	17,2%	0,0%	1,0%
Pracownicy biurowi	8,2%	-	0,6%	2,1%	28,7%
Pracownicy usług i sprzedawcy	20,8%	-	0,0%	54,3%	7,9%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	21,3%	-	41,7%	12,1%	1,0%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	5,9%	-	3,1%	13,6%	0,0%
Pracownicy wykonujący prace proste	2,7%	-	0,6%	6,4%	1,0%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

W subregionie południowym i zachodnim zagrożeni zwolnieniami w największym stopniu mogą zostać specjaliści. Jednocześnie w subregionie zachodnim i centralnym specjaliści będą relatywnie często poszukiwani przez podmioty zakładające ich zatrudnienie w 2021 r. Można zatem postawić ostrożną prognozę zakładającą, że część specjalistów zwolnionych w subregionie południowym będzie miała szansę znaleźć pracę w subregionie centralnym (zob. tabela 17, tabela 18).

Tabela 17. Prognozowany spadek zatrudnienia w 2021 r. – subregiony, n=1162 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	Subregion północny	Subregion centralny	Subregion zachodni	Subregion południo- wy
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,7%	3,7%	1,5%	2,0%	1,1%
Specjaliści	24,3%	20,7%	23,8%	26,5%	27,5%
Technicy i inny średni personel	8,1%	7,4%	8,6%	6,1%	7,4%
Pracownicy biurowi	16,6%	14,1%	17,2%	20,4%	14,3%
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,0%	12,6%	7,4%	7,1%	13,2%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	12,1%	12,6%	12,6%	12,2%	10,1%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	14,2%	16,3%	14,2%	15,3%	12,2%
Pracownicy wykonujący prace proste	14,0%	12,6%	14,7%	10,2%	14,3%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Tabela 18. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. – subregiony, n=404 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	Subregion północny	Subregion centralny	Subregion zachodni	Subregion południo- wy
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Specjaliści	33,9%	23,8%	36,2%	44,1%	25,4%
Technicy i inny średni personel	7,2%	4,8%	7,2%	5,9%	9,5%
Pracownicy biurowi	8,2%	9,5%	7,2%	8,8%	11,1%

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	Subregion północny	Subregion centralny	Subregion zachodni	Subregion południo- wy
Pracownicy usług i sprzedawcy	20,8%	31,0%	19,6%	11,8%	23,8%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	21,3%	21,4%	21,1%	14,7%	25,4%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	5,9%	9,5%	5,3%	8,8%	4,8%
Pracownicy wykonujący prace proste	2,7%	0,0%	3,4%	5,9%	0,0%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Uwzględniając deklaracje osób badanych w podziale na wielkość przedsiębiorstwa wynika, że mikroprzedsiębiorstwa zwalniały będą przede wszystkim specjalistów (35,2%), którzy będą mieli szansę znaleźć zatrudnienie w przedsiębiorstwach średnich i dużych, które zakładają przyjęcia pracowników z tej grupy (odpowiednio: 42,7%; 55,6%) (zob. tabela 19, tabela 20).

Małe podmioty gospodarcze zakładają redukcję zatrudnienia przede wszystkim w grupach operatorów i monterów maszyn i urządzeń (21,1%), specjalistów (19,0%) oraz pracowników wykonujących prace proste (18,0%). Tutaj również prognozuje się, że część zwolnionych pracowników z tych grup może zasilić kadrę większych podmiotów (zob. tabela 19, tabela 20).

Zatrudnienie w przedsiębiorstwach średnich charakteryzować będzie się prawdopodobnie niewielką fluktuacją. Podmioty z tej grupy zwalniać i zatrudniać będą przede wszystkim pracowników biurowych i specjalistów (odpowiednio: 22,7%; 20,4% oraz 24,8%; 42,7%) (zob. tabela 19, tabela 20).

W dużych przedsiębiorstwach zwolnienia dotkną przede wszystkim pracowników biurowych, poszukiwani będą natomiast szczególnie specjaliści (zob. tabela 19, tabela 20).

Tabela 19. Prognozowany spadek zatrudnienia w 2021 r. – wielkość zatrudnienia, n=1162 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	do 9 pra- cowników	10 – 49 pracowni- ków	50 – 249 pracowni- ków	250 pra- cowników i powyżej
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,7%	0,5%	0,0%	6,7%	0,0%
Specjaliści	24,3%	35,2%	19,0%	20,4%	9,5%
Technicy i inny średni personel	8,1%	5,2%	5,3%	17,8%	0,0%
Pracownicy biurowi	16,6%	10,7%	15,6%	22,7%	66,7%
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,0%	15,3%	5,5%	7,4%	0,0%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	12,1%	6,8%	15,4%	13,0%	14,3%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	14,2%	10,7%	21,1%	6,7%	4,8%
Pracownicy wykonujący prace proste	14,0%	15,6%	18,0%	5,2%	4,8%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Tabela 20. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. – wielkość zatrudnienia, n=404 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	do 9 pra- cowników	10 – 49 pracowni- ków	50 – 249 pracowni- ków	250 pra- cowników i powyżej
-----------------------------------	---------------------------------------	-----------------------	-----------------------------	------------------------------	-----------------------------------

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	do 9 pra- cowników	10 – 49 pracowni- ków	50 – 249 pracowni- ków	250 pra- cowników i powyżej
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Specjaliści	33,9%	36,3%	18,7%	42,7%	55,6%
Technicy i inny średni personel	7,2%	8,2%	14,0%	0,0%	0,0%
Pracownicy biurowi	8,2%	1,8%	0,9%	24,8%	0,0%
Pracownicy usług i sprzedawcy	20,8%	21,1%	27,1%	16,2%	0,0%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	21,3%	28,7%	34,6%	0,0%	0,0%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	5,9%	0,6%	0,9%	16,2%	33,3%
Pracownicy wykonujący prace proste	2,7%	3,5%	3,7%	0,0%	11,1%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Ostatnią zmienną, która posłużyła w analizie wyników był czas funkcjonowania przedsiębiorstw na rynku. Podmioty o relatywnie krótkim okresie obecności na rynku (do 5 lat) zakładają zwolnienia, które dotkną relatywnie szeroką grupę zatrudnionych, w tym specjalistów, pracowników usług i sprzedawców, robotników przemysłowych i rzemieślników, operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz pracowników wykonujących prace proste (od 25,0% do 16,3% wskazań). Pracodawcy z tej grupy deklarujący zatrudnianie pracowników poszukiwać będą głównie specjalistów oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (od 36,4% do 66,7%) (zob. tabela 21, tabela 22).

Podmioty funkcjonujące na rynku od 6 do 15 lat zakładające redukcję zatrudnienia prognozują zwolnienia pracowników w szczególności wśród specjalistów, pracowników biurowych, operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz wśród pracowników wykonujących prace proste (od 28,3% do 16,2%). Podmioty zakładające wzrost zatrudnienia mają z kolei w planach przyjęcie specjalistów, pracowników usługi i sprzedawców oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (od 37,5% do 25,4%) (zob. tabela 21, tabela 22).

W podmiotach o najbardziej ugruntowanej pozycji na rynku pod względem okresu funkcjonowania - powyżej 15 lat istnienia, respondenci deklarują zwolnienia przede wszystkim specjalistów, pracowników biurowych, robotników przemysłowych i rzemieślników, operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz pracowników wykonujących prace proste (od 24,0% do 11,5%). W omawianej grupie poszukiwani będą głównie specjaliści, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz pracownicy usług i sprzedawcy (od 34,1% do 18,6%) (zob. tabela 21, tabela 22).

Tabela 21. Przewidywany spadek zatrudnienia w 2021 r. w deklaracjach respondentów z uwzględnieniem okresu funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku, n=1162 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	do 1 roku	1 – 5 lat	6 – 10 lat	11 – 15 lat	powyżej 15 lat
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,7%	0,0%	1,0%	0,0%	1,5%	2,3%
Specjaliści	24,3%	12,5%	20,2%	23,6%	28,3%	24,0%
Technicy i inny średni personel	8,1%	0,0%	7,7%	7,4%	6,6%	8,8%
Pracownicy biurowi	16,6%	0,0%	16,3%	16,2%	16,2%	17,0%
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,0%	25,0%	10,6%	12,8%	8,6%	7,8%

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	do 1 roku	1 – 5 lat	6 – 10 lat	11 – 15 lat	powyżej 15 lat
Robotnicy przemysłowi i rze- mieśnicy	12,1%	25,0%	10,6%	6,1%	5,6%	15,3%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	14,2%	25,0%	16,3%	17,6%	13,6%	13,2%
Pracownicy wykonujący prace proste	14,0%	12,5%	17,3%	16,2%	19,7%	11,5%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Tabela 22. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. w deklaracjach respondentów z uwzględnieniem okresu funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku, n=404 (dane w %)

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Woje- wództwo śląskie ogółem	do 1 roku	1 – 5 lat	6 – 10 lat	11 – 15 lat	powyżej 15 lat
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Specjaliści	33,9%	33,3%	36,4%	37,5%	28,4%	34,1%
Technicy i inny średni personel	7,2%	0,0%	2,3%	4,7%	9,0%	8,4%
Pracownicy biurowi	8,2%	0,0%	4,5%	6,3%	4,5%	10,6%
Pracownicy usług i sprzedawcy	20,8%	0,0%	27,3%	20,3%	25,4%	18,6%
Robotnicy przemysłowi i rze- mieśnicy	21,3%	66,7%	22,7%	21,9%	25,4%	19,0%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	5,9%	0,0%	4,5%	6,3%	3,0%	7,1%
Pracownicy wykonujący prace proste	2,7%	0,0%	2,3%	3,1%	4,5%	2,2%

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

W rozróżnieniu na poszczególne stanowiska pracy/zawody redukcja zatrudnienia w 2021 r. dotknie przede wszystkim pracowników biurowych/administracyjnych, kierowców, sprzedawców oraz sekretarki/asystentki zarządu. Zidentyfikowano również pracodawców deklarujących wzrost zatrudnienia. Najwięcej badanych deklarowało go w odniesieniu do stanowisk sprzedawców, pracowników call center, telemarketerów oraz pracowników ogólnobudowlanych (zob. tabela 23).

Tabela 23. Prognozowany wzrost i prognozowana redukcja zatrudnienia w 2021 r. w rozróżnieniu na najczęściej wskazywane stanowiska, n=1566 (zestawienie obejmuje te stanowiska pracy/zawody, w których było najwięcej wskazań)

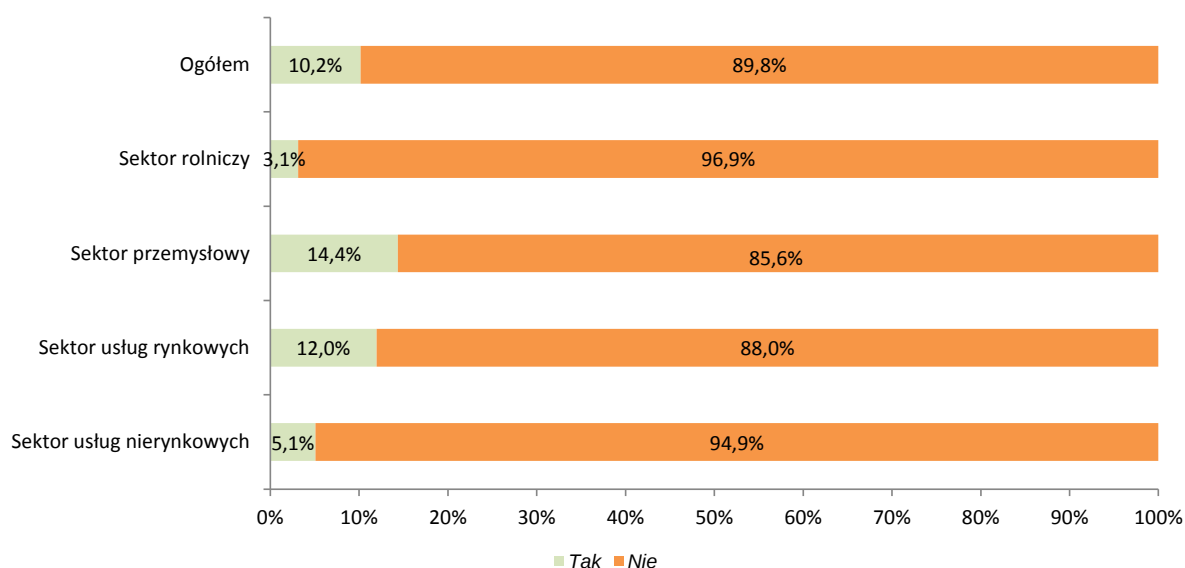
Stanowisko	Liczba pracodawców de- klarujących zwolnienie (n)	Stanowisko	Liczba pracodawców deklarujących przyjęcie (n)
Pracownik biuro- wy/administracyjny	87	Sprzedawca	21
Kierowca (bez wskaza- nia specjalizacji)	41	Pracownik call center	16
Sprzedawca	40	Telemarketer	14
Sekretarka/asystentka zarządu	37	Pracownik ogólno- budowlany	10
Inżynier budownictwa (bez wskazania specja- lizacji)	28	Doradca klienta	9
Kasjer	25	Informatyk	9

Stanowisko	Liczba pracodawców deklarujących zwolnienie (n)	Stanowisko	Liczba pracodawców deklarujących przyjęcie (n)
Kierowca przewozu rzeczy/dostawca	25	Kasjer	9
Księgowy	25	Monter izolacji	9
Pracownik działu kadr/HR	24	Inżynier budownictwa (bez wskazania specjalizacji)	8
Pracownik fizyczny	22	Przedstawiciel handlowy	8
Przedstawiciel handlowy	21	Architekt	7
Kierownik oddziału/salonu/sklepu	19	Dekarz	7
Doradca klienta	18	Elektryk	7
Magazynier	17	Hydraulik	7
Pracownik ochrony	17	Księgowy	7

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Co dziesiąty z badanych przedsiębiorców w województwie śląskim zadeklarował zatrudnianie cudzoziemców przed pandemią (10,2%). Największy odsetek podmiotów zatrudniających cudzoziemców zidentyfikowano w sektorze przemysłowym (14,4%), najmniejszy natomiast w sektorze rolniczym (3,1%) (zob. wykres 15).

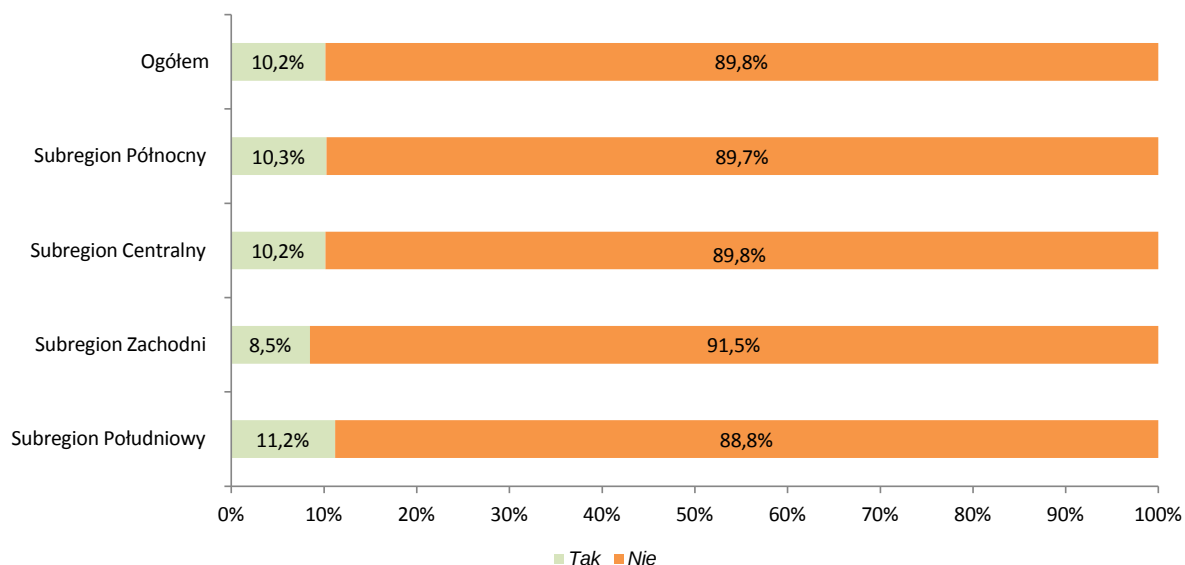
Wykres 15. Przedsiębiorcy zatrudniający cudzoziemców przed pandemią wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Niezależnie od subregionu zatrudnianie cudzoziemców przed pandemią deklarowało od 8,5% (subregion zachodni) do 11,2% badanych (subregion południowy) (zob. wykres 16).

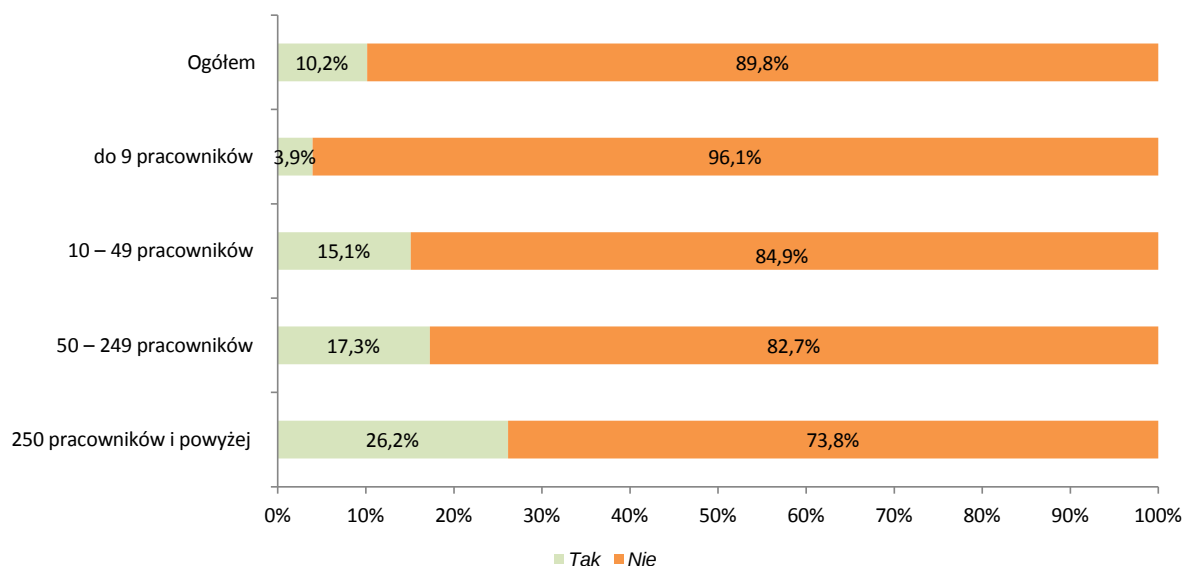
Wykres 16. Przedsiębiorcy zatrudniający cudzoziemców przed pandemią wg subregionów, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Największy odsetek przedsiębiorców zatrudniających cudzoziemców przed pandemią odnotowano wśród dużych przedsiębiorstw (26,2%), najmniejszy natomiast wśród mikroprzedsiębiorstw (3,9%) (zob. wykres 17).

Wykres 17. Przedsiębiorcy zatrudniający cudzoziemców przed pandemią wg wielkości zatrudnienia, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Deklaracje respondentów dotyczące zatrudniania cudzoziemców w 2021 roku dotyczą zarówno tych podmiotów gospodarczych które wcześniej zatrudniały jak i nie zatrudniały cudzoziemców. Wśród podmiotów niezatrudniających cudzoziemców przed pandemią wyłącz-

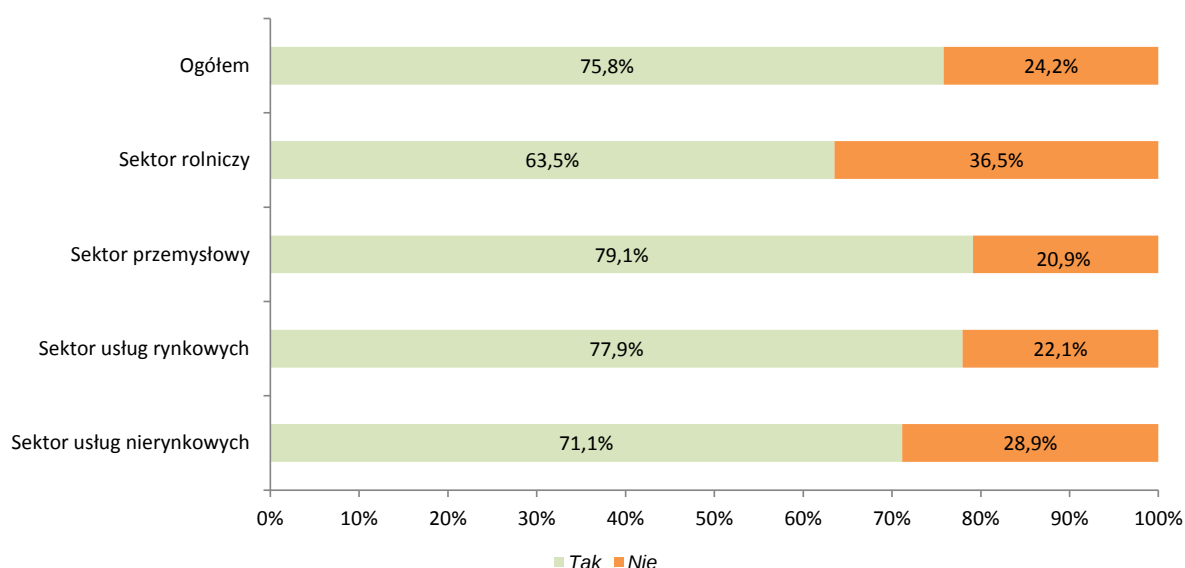
nie 4,1% zakłada ich zatrudnienie w 2021 r. 95,5% omawianej grupy prawdopodobnie nie zatrudni cudzoziemców. Pozostali (0,4%) nie potrafili zająć jednoznacznego stanowiska²⁹.

Natomiast wśród przedstawicieli podmiotów, które przed pandemią zatrudniały cudzoziemców 59,0% zakłada, że w 2021 r. zatrudnienie cudzoziemców w ich przedsiębiorstwach pozostanie na podobnym poziomie. Zatrudnienia cudzoziemców na mniejszą skalę spodziewa się 8,5% respondentów, na większą skalę natomiast – 5,9% badanych. Dodatkowo, 25,5% zatrudniających cudzoziemców przed pandemią zamierza w ogóle zrezygnować z ich pracy w 2021 r. Pozostali (1,0%) nie potrafili zająć jednoznacznego stanowiska³⁰. Wyniki badania pozwalają ostrożnie prognozować redukcję zatrudnienia cudzoziemców w województwie śląskim w roku 2021.

3.6. Korzystanie badanych przedsiębiorstw w województwie śląskim ze wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej

Ostatnim zagadnieniem, które poruszono w trakcie wywiadów z reprezentantami podmiotów gospodarczych była tzw. Tarcza antykryzysowa. Skorzystanie ze wsparcia zadeklarowało 75,8% ogółu badanych. Największy odsetek korzystających ze wsparcia odnotowano wśród podmiotów z sektora przemysłowego (79,1%), najmniejszy natomiast wśród reprezentantów sektora rolniczego (63,5%). Analogiczne odsetki dla sektorów usług rynkowych i usług nie-rynkowych wyniosły odpowiednio 77,9% oraz 71,1% (zob. wykres 18).

Wykres 18. Korzystanie przez przedsiębiorców ze wsparcia w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %)

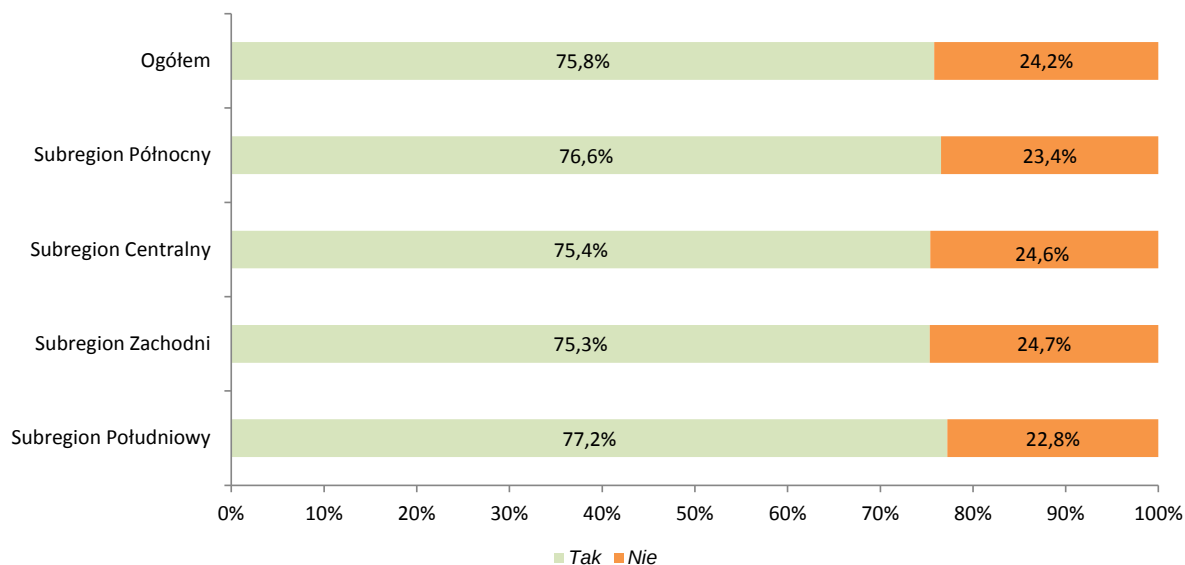
Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Korzystanie ze wsparcia w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej w poszczególnych subregionach nie różniło się znacząco: najczęściej korzystali z niego reprezentanci subregionu południowego (77,2%), najrzadziej zaś uczestnicy badania z subregionu zachodniego (75,3%) (zob. wykres 19).

²⁹ Obliczenia na podstawie danych Tablic wyników - Tablica WS9 „Wpływ pandemii koronawirusa COVID-19 na zatrudnianie cudzoziemców w perspektywie 2021 r. w opiniach przedsiębiorców - województwo śląskie ogółem i w podziale na zmienne metryczkowe”

³⁰ tamże

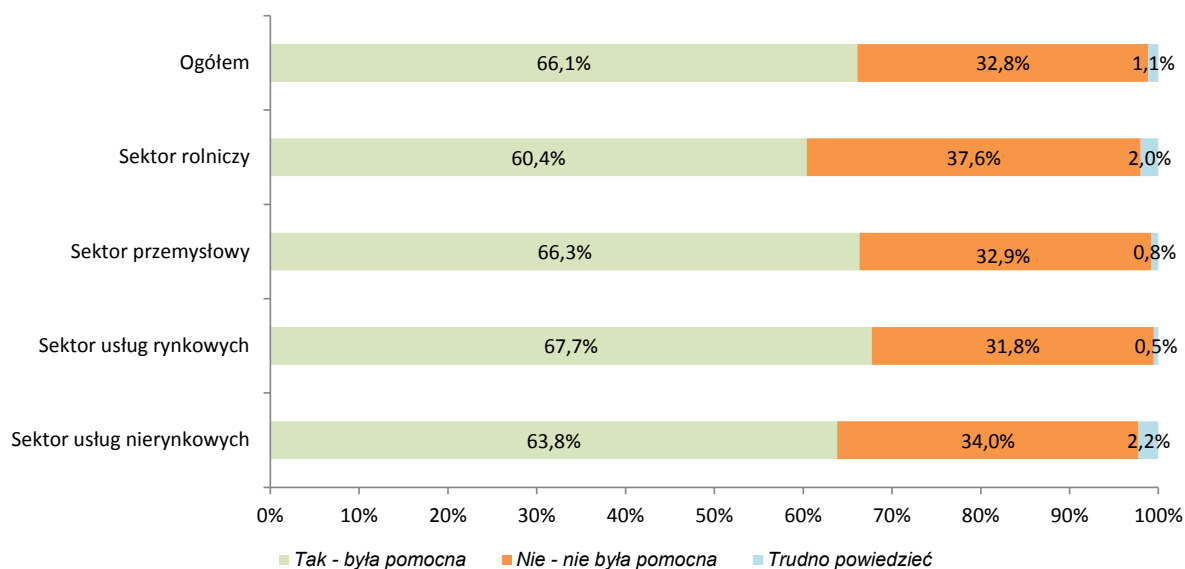
Wykres 19. Korzystanie ze wsparcia w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej według subregionów, n=14085 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Blisko 2/3 podmiotów gospodarczych, które skorzystały ze wsparcia w ramach Tarczy antykryzysowej ocenia je jako pomocne w utrzymaniu się na rynku w roku 2021. Tarczę Antykryzysową za relatywnie najbardziej pomocną uznali reprezentanci sektorów: usług rynkowych (67,7%) oraz przemysłowego (66,3%) (zob. wykres 20).

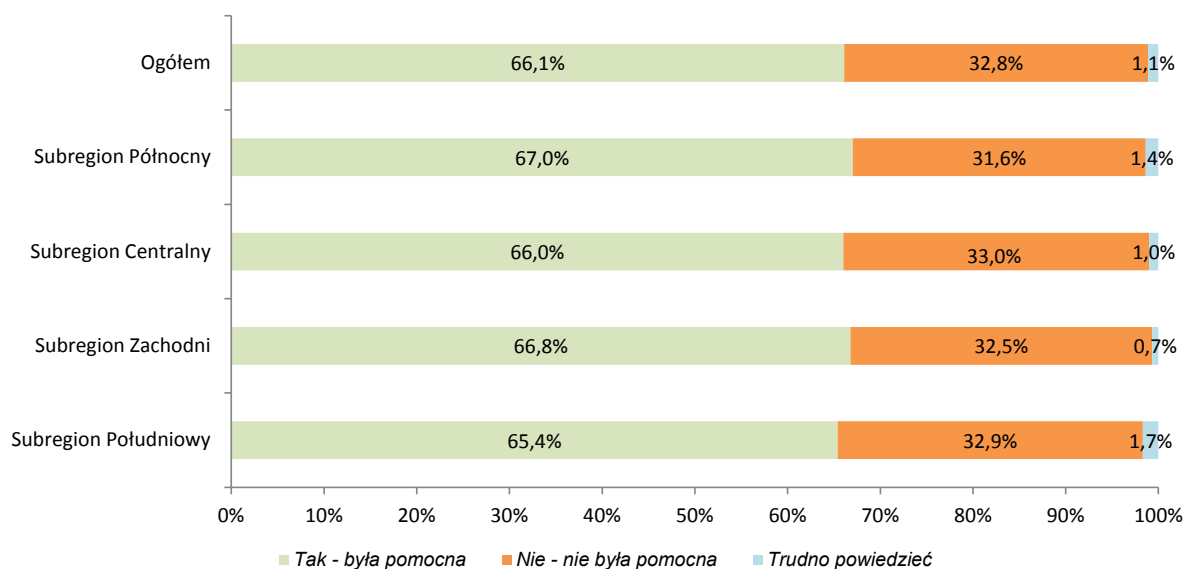
Wykres 20. Wsparcie w ramach Tarczy Antykryzysowej a utrzymanie się przedsiębiorstwa na rynku w 2021 roku w deklaracjach respondentów w podziale na sektory gospodarki, n=10678 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Tarcza Antykryzysowa była oceniana jako pomocna dla utrzymania się na rynku w 2021 r. przez 67% przedsiębiorców w subregionie północnym (najwięcej) i 65,4% w subregionie południowym (najmniej) (zob. wykres 21).

Wykres 21. Wsparcie w ramach Tarczy Antykryzysowej a utrzymanie się przedsiębiorstwa na rynku w 2021 roku w deklaracjach respondentów w podziale na subregiony, n=10678 (dane w %)

Źródło: opracowano Biostat na podstawie badań zrealizowanych dla WUP w Katowicach

Charakterystyka respondentów

W badaniu wzięło udział 14 085 podmiotów gospodarczych z województwa śląskiego. Najliczniej reprezentowane były podmioty z Subregionu centralnego, sektora usług rynkowych (w tym z sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”), mikroprzedsiębiorstwa oraz firmy działające na rynku powyżej 15 lat.

Skutki pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w województwie śląskim w perspektywie 2021 roku

Analiza pozyskanych danych wykazała negatywne skutki pandemii dla funkcjonowania przedsiębiorstw w 2021 roku. Doświadczą ich trzy na cztery podmioty gospodarcze zlokalizowane w województwie śląskim, a tym samym i w poszczególnych subregionach województwa.

W odniesieniu do pierwotnych zamierzeń sprzed pandemii, zmniejszenia poziomu inwestycji w roku 2021 spodziewa się 54% przedsiębiorstw. Spadek inwestycji dotyczył będzie głównie sektora przemysłowego, a najmniej sektora rolniczego. Na podstawie wyników zrealizowanego badania oszacowano, że skutek pandemii ogólny poziom inwestycji w sektorze podmiotów gospodarczych w 2021 roku, w porównaniu do okresu sprzed pandemii, może zmniejszyć się o ponad 30%.

Pandemia negatywnie wpłynie również na popyt na produkty i usługi oferowane przez przedsiębiorstwa oraz na ich płynność finansową. Blisko 53% przedstawicieli śląskich przedsiębiorstw prognozuje spadek popytu w perspektywie 2021 roku, w tym głównie w sektorze rolniczym i przemysłowym. Niemal 47% przedsiębiorców deklaruje, że płynność finansowa ich firm będzie zagrożona. Są to przede wszystkim podmioty z sektora przemysłowego.

Działania podejmowane przez przedsiębiorstwa w województwie śląskim dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy w 2020 r. i w perspektywie 2021 r.

W trakcie trwania pandemii koronawirusa wśród badanych przedsiębiorców 16% z nich tymczasowo zamknęło swoją działalność, a 7% podmiotów gospodarczych formalnie tę działalność zawiesiło. Zagrożenie dotyczące tymczasowego zamknięcia oraz formalnego zawieszenia działalności w 2021 roku pozostanie w ocenie respondentów realne. W tym okresie tymczasowe zamknięcie swoich firm planuje 13% respondentów, a około 10% przewiduje formalne zawieszenie działalności. Są to przede wszystkim mikro i duże przedsiębiorstwa oraz firmy z sektora rolniczego.

W dobie pandemii przedsiębiorcy podjęli działania polegające przede wszystkim na: śledzeniu informacji na temat pomocy rządowej dla przedsiębiorstw celem skorzystania ze wsparcia (86% podmiotów), ograniczeniu wydatków (79%) oraz pozyskiwaniu nowych klientów (59%). Te działania będą kontynuowane także i w 2021 roku głównie przez firmy z sektora przemysłowego, zatrudniające od 10 do 49 pracowników.

W trakcie trwania pandemii, co trzecia firma oparła swoje funkcjonowanie na pracy zdalnej lub ekspansji do strefy online. Te działania będą kontynuowane także w 2021 roku w szczególności w przedsiębiorstwach z sektora usług nierynkowych.

Prognozowana sytuacja zatrudnieniowa w badanych przedsiębiorstwach w województwie śląskim w perspektywie 2021 r.

Pandemia będzie miała ograniczony wpływ na zatrudnienie w województwie śląskim w okresie najbliższych dwunastu miesięcy. Utrzymanie zatrudnienia na poziomie podobnym do obecnego deklaruje 85% badanych. Redukcja zatrudnienia w roku 2021 planowana jest wyłącznie w 8% przedsiębiorstw. W województwie śląskim poziom zatrudnienia w 2021 r. zmniejszy się prawdopodobnie o około 2% w relacji do poziomu zatrudnienia aktualnego na czas realizacji badania.

Prognozowany spadek zatrudnienia w 2021 r. dotknie przede wszystkim specjalistów, pracowników biurowych oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń głównie w sektorze przemysłowym. Z kolei wśród tych przedsiębiorców, którzy prognozują wzrost zatrudnienia poszukiwani będą: specjaliści przede wszystkim w sektorze usług nierynkowych, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy głównie w sektorze przemysłowym oraz pracownicy usług i sprzedawcy w sektorze usług rynkowych.

Korzystanie badanych przedsiębiorstw w województwie śląskim ze wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej

Wyniki badania potwierdzają powszechność korzystania ze wsparcia w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej oraz jego skuteczność. Niemal 76% badanych przedsiębiorstw sięgnęło po wsparcie oferowane w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej. Blisko 2/3 respondentów ocenia wsparcie jako pomocne w utrzymaniu się firmy na rynku w roku 2021.

Bibliografia

1. Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (styczeń 2020); GUS, Warszawa, styczeń 2020 r.
2. Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (kwiecień 2020); GUS, Warszawa, kwiecień 2020 r.
3. Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (lipiec 2020); GUS, Warszawa, lipiec 2020 r.
4. Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (wrzesień 2020); GUS, Warszawa, wrzesień 2020 r.
5. Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (październik 2020); GUS, Warszawa, październik 2020 r.
6. Zeszyt metodologiczny. Badanie koniunktury gospodarczej; GUS, Warszawa, marzec 2018
7. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim - kwiecień 2020 r.; GUS, kwiecień 2020 r.
8. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim - maj 2020 r.; GUS, maj 2020 r.
9. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim - czerwiec 2020 r.; GUS, czerwiec 2020 r.
10. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim – lipiec 2020 r.; GUS, lipiec 2020 r.
11. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim - sierpień 2020 r.; GUS, sierpień 2020 r.
12. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim - wrzesień 2020 r.; GUS, wrzesień 2020 r.
13. Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie śląskim - październik 2020 r.; GUS, październik 2020 r.

Spis wykresów

Wykres 1. Wskaźnik ogólny klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) w Polsce według obszarów działalności gospodarczej (dane styczeń 2019 r. – październik 2020 r.).....	11
Wykres 2. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) według obszarów działalności gospodarczej – województwo śląskie (dane od stycznia do października w latach 2019 – 2020)	16
Wykres 3. Przewidywany czas przetrwania firmy, w przypadku utrzymania się bieżących działań i ograniczeń powziętych przez władze państwowe w Polsce (ale także wynikających z działań innych krajów, np. w zakresie ruchu granicznego) w celu zwalczania koronawirusa (październik 2020 r.) według obszarów działalności gospodarczej (dane w %).....	21
Wykres 4. Siedziba badanych przedsiębiorstw według subregionów województwa śląskiego (dane w %).....	25
Wykres 5. Wielkość zatrudnienia badanych przedsiębiorstw - województwo śląskie (dane w %).....	26
Wykres 6. Czas funkcjonowania na rynku badanych przedsiębiorstw - województwo śląskie (dane w %)	27
Wykres 7. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla poziomu inwestycji przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %)	29
Wykres 8. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla poziomu inwestycji przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14085 (dane w %).....	29
Wykres 9. Popyt na produkty/usługi przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14 085 (dane w %)	30
Wykres 10. Popyt na produkty/usługi przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14 085 (dane w %)	31
Wykres 11. Płynność finansowa przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14 085 (dane w %)	31
Wykres 12. Płynność finansowa przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w porównaniu do okresu sprzed pandemii w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14 085 (dane w %)	32
Wykres 13. Działania podjęte przez przedsiębiorstwa dla utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy w czasie pandemii koronawirusa, n=14085 (dane w %).....	34
Wykres 14. Działania planowane przez przedsiębiorstwa na rok 2021 w celu utrzymania lub poprawy funkcjonowania firmy, n=14085 (dane w %)	36
Wykres 15. Przedsiębiorcy zatrudniający cudzoziemców przed pandemią wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %)	43
Wykres 16. Przedsiębiorcy zatrudniający cudzoziemców przed pandemią wg subregionów, n=14085 (dane w %)	44
Wykres 17. Przedsiębiorcy zatrudniający cudzoziemców przed pandemią wg wielkości zatrudnienia, n=14085 (dane w %)	44
Wykres 18. Korzystanie przez przedsiębiorców ze wsparcia w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %).....	45
Wykres 19. Korzystanie ze wsparcia w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej według subregionów, n=14085 (dane w %)	46

Wykres 20. Wsparcie w ramach Tarczy Antykryzysowej a utrzymanie się przedsiębiorstwa na rynku w 2021 roku w deklaracjach respondentów w podziale na sektory gospodarki, n=10678 (dane w %)	46
Wykres 21. Wsparcie w ramach Tarczy Antykryzysowej a utrzymanie się przedsiębiorstwa na rynku w 2021 roku w deklaracjach respondentów w podziale na subregiony, n=10678 (dane w %)	47

Spis tabel

Tabela 1. Rozkład próby badawczej według sekcji PKD, sektorów gospodarczych w podziale na subregiony województwa śląskiego	5
Tabela 2. Rozkład próby badawczej według wielkości firmy w podziale na subregiony województwa śląskiego	7
Tabela 3. Struktura zrealizowanej próby – według sekcji PKD i subregionu	8
Tabela 4. Struktura zrealizowanej próby – według wielkości zatrudnienia i subregionu	9
Tabela 5. Wskaźnik ogólny klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) w Polsce według obszarów działalności gospodarczej (dane od stycznia do października w latach 2019 – 2020).....	14
Tabela 6. Ogólna sytuacja gospodarcza w Polsce na najbliższe trzy miesiące według obszarów działalności gospodarczej w ocenie przedsiębiorców (październik 2019 r., wrzesień, październik 2020 r.) (dane w %)	15
Tabela 7. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej (niewyrównany sezonowo) według obszarów działalności gospodarczej – województwo śląskie (dane od stycznia do października w latach 2019 – 2020)	18
Tabela 8. Wpływ pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 na działalność firm według obszarów działalności gospodarczej – województwo śląskie, marzec-październik 2020 r. (dane w %).....	20
Tabela 9. Korzystanie z pomocy i ułatwień w ramach tzw. tarczy antykryzysowej przez przedsiębiorców (wrzesień 2020 r.) (dane w %)	22
Tabela 10. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg sektorów gospodarki, n=14085 (dane w %)	27
Tabela 11. Konsekwencje pandemii koronawirusa dla funkcjonowania przedsiębiorstw w 2021 r. w województwie śląskim w deklaracjach respondentów wg subregionów, n=14085 (dane w %)	28
Tabela 12. Prognoza dotycząca zatrudnienia w 2021 r. – sektory gospodarki, n=14085 (dane w %)	37
Tabela 13. Prognoza dotycząca zatrudnienia w 2021 r. – subregiony, n=14085 (dane w %).....	37
Tabela 14. Prognoza dotycząca zatrudnienia w 2021 r. – wielkość zatrudnienia, n=14085 (dane w %)	37
Tabela 15. Prognozowany spadek zatrudnienia w 2021 r. – sektory gospodarki, n=1162 (dane w %)	38
Tabela 16. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. – sektory gospodarki, n=404 (dane w %)	39
Tabela 17. Prognozowany spadek zatrudnienia w 2021 r. – subregiony, n=1162 (dane w %)	39
Tabela 18. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. – subregiony, n=404 (dane w %)	39
Tabela 19. Prognozowany spadek zatrudnienia w 2021 r. – wielkość zatrudnienia, n=1162 (dane w %)	40
Tabela 20. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. – wielkość zatrudnienia, n=404 (dane w %)	40
Tabela 21. Przewidywany spadek zatrudnienia w 2021 r. w deklaracjach respondentów z uwzględnieniem okresu funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku, n=1162 (dane w %)	41
Tabela 22. Prognozowany wzrost zatrudnienia w 2021 r. w deklaracjach respondentów z uwzględnieniem okresu funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku, n=404 (dane w %)	42
Tabela 23. Prognozowany wzrost i prognozowana redukcja zatrudnienia w 2021 r. w rozróżnieniu na najczęściej wskazywane stanowiska, n=1566 (zestawienie obejmuje te stanowiska pracy/zawody, w których było najwięcej wskazań)	42